

HIKLU

Onnettomuuksien

ehkäisyn

suunnitelma

-

Länsi-Uusimaa

2025

Käyttö: Pelastuslaitosten henkilöstön ja asiakkaiden käyttöön Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten alueella.

Sisällys

1.	Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet.....	3
2.	Palvelutasopäätöksen, riskianalyysin ja ilmiöiden vaikutukset suunnitelmaan	4
3.	Toimintaympäristön kuvaus.....	5
3.1	Väestörakenteen muutos.....	5
3.2	Väestön liikkuminen Uudellamaalla	6
3.3	Rakennettu ympäristö	7
3.4	Julkisen talouden heikkeneminen.....	8
3.5	Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoistumisen kasvu	9
3.6	Teknologian kehitys.....	9
3.7	Ilmastomuutos.....	10
3.8	Muuttunut turvallisuusympäristö	11
4.	Toimintaympäristöstä nousevat tarpeet riskianalyysin näkökulmasta ja niihin kohdistetut toimenpiteet.....	12
5.	Palveluiden kuvaus HIKLU-alueella.....	14
5.1.	Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä.....	14
5.1.1.	Ohjaus ja neuvonta	14
5.1.2.	Turvallisuusviestintä	15
5.2.	Palontutkinta	19
5.3.	Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä	20
5.4.	Onnettomuuskehityksen seuranta	24
5.5	Valvonta	26
5.5.1	Määräaikainen valvonta.....	27
5.5.2	Muu/ylimääräinen valvonta	30
5.5.3	Kemikaalivalvonta	34
6.	Muusta HIKLU-alueesta poikkeava toiminta: Länsi-Uusimaa.....	37
Lähteet		46
Liite 1: Valvontavälitaulukot A1-A6		48
LIITE 2: Turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen resursointi		54
LIITE 3: Palotarkastusten maksullisuus.....		56

1. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa määritetään kokonaisuutena pelastuslaitoksen valvontatoiminta, asiantuntijapalvelut sekä turvallisuusviestintä.

Uudenmaan alueen pelastuslaitosten (HIKLU) yhteinen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma tukee ja kehittää palveluiden yhdenmukaista ja kustannustehokasta järjestämistä sekä riittävien voimavarojen kohdentamista oikeisiin toimenpiteisiin oikea-aikaisesti. Toiminnassa ja sen suunnittelussa otetaan entistä paremmin huomioon asiakas ja kehitetään palveluita asiakaslähtöisesti.

HIKLU-yhteistyön avaintavoitteita ovat asiakaspalvelun yhtenäistäminen Uudenmaan alueella, suuronnettomuuksiin ja vaativiin johtamistilanteisiin liittyvän suorituskyvyn parantaminen, palvelutasopäätöksen mukaisen palvelutason saavuttaminen ja työhyvinvoinnin kehittyminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Onnettomuuksien ehkäisytyötä ohjaa erityisesti avaintavoite asiakaspalvelun yhtenäistamisestä.

Pelastuslaitoksen on pelastuslain 78 §:n mukaan valvottava alueellaan pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Pelastuslain 79 §:n mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelmassa määritetään suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvataan, miten valvontasuunnitelman toteuttamista arvioidaan. Kemikaaliturvallisuuslain 27 a § mukaisesti vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien kohteiden valvonta voidaan myös sisällyttää valvontasuunnitelmaan. Valvontasuunnitelman tulee perustua hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

Lisäksi pelastuslaitoksen on pelastuslain 27 §:n mukaan huolehdittava alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Tavoite on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan, asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä onnettomuuksien seurauksien rajoittaminen.

Pelastustoimelle on asetettu pelastuslain 43 §:ssä velvoite onnettomuuskehityksen seurantaan. Tähän kuuluvat onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Näistä on tehtävä johtopäätöksiä, joiden perusteella on ryhdyttävä toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Toinen velvoite liittyy yhteistyöhön onnettomuuksien ehkäisyssä, josta määrätään pelastuslain 42 §:ssä. Pelastuslaitosten tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.

Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä suunnitellaan ja kohdennetaan entistä vahvemmin riskiperusteisesti esimerkiksi hyödyntämällä ja kehittämällä Uudenmaan alueen yhteistä riskianalyysiä. Onnettomuuksien ehkäisyssä hyödynnetään palontutkinnalla tuotettua tietoa.

2. Palvelutasopäätöksen, riskianalyysin ja ilmiöiden vaikutukset suunnitelmaan

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen, Uudenmaan pelastuslaitosten yhteiseen riskianalyysiin sekä Sisäministeriön Onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmaan. HIKLU-alueen pelastuslaitosten palvelutasopäätökset on laadittu vuosille 2024–2026. Palvelutasopäätöksessä määritellään pelastuslaitoksen toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat sekä tarjottavat palvelut ja niiden taso.

Palvelutason tulee vastata alueen riskejä ja uhkia, mitä varten Uudenmaan pelastuslaitokset ovat laatineet yhteistyössä riskianalyysin. Riskianalyysissä on esitetty toimintaympäristön kuvaus sekä siinä tapahtuneet ja ennustettavat muutokset ja muutosvoimat, onnettomuustilastojen ja asiantuntija-arvioiden perusteella tunnistetut keskeiset uhkat ja riskit, joihin pelastuslaitosten tulee varautua sekä arvio palvelutasosta suhteessa tunnistettuihin riskeihin. Yhtenä osana riskianalyysityötä on tunnistettu Uudenmaan alueen erityistä tarkastelua vaativat kohteet. Näihin kohdistuvat onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet on määritelty pelastuslaitoskohtaisissa osioissa.

Uudenmaan pelastuslaitoksilla on käytettävissään useita erilaisia riskienhallinnan keinoja, joilla toimintaympäristön uhkiin ja riskeihin vastataan. Osa keinoista on ennaltaehkäiseviä ja niillä pyritään ensisijaisesti vähentämään onnettomuuksien kokonaislukumäärää, varautumaan onnettomuuksien mahdollisuuteen ja minimoimaan niiden seurausvaikutuksia etukäteen. Näillä onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteillä tuetaan yksittäisten ihmisten, yhteisöjen ja yhteiskunnan toimijoiden omatoimista varautumista sekä parannetaan heidän valmiuksiaan huolehtia ja ottaa vastuuta omasta ja ympäröivän yhteiskunnan turvallisuudesta.

Keskeiset havainnot yleisestä toimintaympäristöstä liittyvät väestörakenteen muutoksiin, väestön liikkumiseen ja rakennettuun ympäristöön, julkisen talouden heikkenemiseen, eriarvoistumiseen, teknologian kehitykseen, ilmastomuutokseen sekä turvallisuusympäristön muutoksiin.

3. Toimintaympäristön kuvaus

Luvussa kolme avataan Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysissä esitetyn toimintaympäristön kuvauksen keskeisiä havaintoja ja niiden yhteyttä onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin.

3.1 Väestörakenteen muutos

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan, Uudellamaalla väestönkasvu oli vuonna 2023 kaikkien aikojen voimakkainta. Vuoden 2023 aikana väestö kasvoi Uudellamaalla 27 111 henkilöllä. (1) Tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaan Uudenmaan väestö olisi vuonna 2040 noin 1,92 miljoonaa, joka tarkoittaisi noin 11 % lisäystä nykyiseen noin 1,73 miljoonaan henkeen. Väestö keskittyy erityisesti pääkaupunkiseudulle, jossa asuu 70 % Uudenmaan asukkaista. (2) Väestönkasvun paine ja kaupungistuminen pakottavat löytämään uusia keinoja palveluiden ja toimitilojen lisäämiseksi sekä asuntotuotantoon.

Vieraskielisten osuus väestöstä on Uudellamaalla korkeampi kuin Suomessa keskimäärin. (3) Väestön monimuotoistumisella ja monikulttuurisuuden lisääntymisellä on vaikutusta palvelutarpeiden kasvuun ja palveluiden kohdentamiseen.

Erityisesti 70-vuotiaiden ja sitä vanhempien osuus väestöstä tulee kasvamaan selvästi. Ikääntyvien sairastuvuus ja tapaturmat lisäävät onnettomuusriskejä ja ensihoidon tarvetta. Laitospaikkojen vähentäminen, ikääntyneiden yhä pidempään kotona asuminen ja avohoidon lisääminen voivat aiheuttaa lisääntyneitä tehtäviä pelastustoimelle. (4) Ikääntyminen ja toimintakyvyn heikkeneminen ovat merkittäviä tekijöitä kotitapaturman seurauksena aiheutuneille palo- ja liekkivammoille. Lisäksi tulipalojen yhteydessä tapahtuneiden palokuolemien riski on suurempi ikääntyneillä sekä muistisairailla henkilöillä, joiden toimintakyky poistuttaessa voi olla merkittävästi rajoittunut. (5)

Väestörakenteen muutos lisää paitsi onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden suunnittelun ja kehittämisen tarvetta myös pelastuslaitoksen henkilöstön osaamisen kehittämistarpeita. Yksi onnettomuuksien ehkäisyn palvelumuoto on turvallisuusviestintä. Turvallisuusviestinnällä tarkoitetaan mm. turvallisuuskoulutusten ja turvallisuuskasvatuksen myötä tapahtuvaa väestön turvallisuusosaamisen, -asenteiden ja -käyttäytymisen kehittämistä. Turvallisuusviestintää tehdään myös erilaisten medioiden välityksillä sekä ennalta suunniteltujen tapahtumien yhteydessä paikan päällä. Lisäksi ohjausta ja neuvontaa antaa arkisin päivystävä palotarkastaja, joka vastaa kansalaisten paloturvallisuutta koskeviin kysymyksiin.

Turvallisuusviestinnän monikielisyys ja selkokielisten palveluiden saatavuus korostuvat onnettomuuksien ehkäisytyön vaikuttavuudessa. Erityisesti viestintämateriaalien saatavuudessa ja palveluiden kohdentamisessa tulee ottaa huomioon eri asiakasryhmät, esimerkiksi digitaaliset palvelut eivät toistaiseksi ole vielä kaikille saatavilla tai saavutettavia. (4)

3.2 Väestön liikkuminen Uudellamaalla

Pääkaupunkiseutu sekä siihen liittyvät kasvuvyöhykkeet sijaitsevat pääradan, kehäradan sekä metroverkon varrella. Uudellamaalla sijaitsee myös Suomen suurin lentokenttä sekä vilkasliikenteisiä satamia. Uudenmaan ELY-keskuksen alueella liikenteen on ennustettu kasvavan vuoteen 2030 mennessä noin 30 prosenttia nykyisestä. (4)

Rautateiden matkustajaliikenne painottuu pääkaupunkiseudulla lähiliikenteeseen. Uudenmaan erityispiirteitä raideliikenteessä ovat muun muassa tiheä raideliikenneverkosto, suuret matkustajamäärät sekä asuinrakentamisen keskittäminen rataverkostojen ja asemien välittömään läheisyyteen. Myös metroasemien päälle rakennetut kauppakeskukset ja asuinrakennukset kuuluvat Uudenmaan raideliikenneverkoston erityispiirteisiin. (4)

Liikenteessä on yleistynyt teknologiakehityksen myötä uudenlaisia liikkumismuotoja. Näistä esimerkkejä ovat täyssähkö- ja hybridi ajoneuvot sekä sähköpotkulaudat, -mopot, -pyörät ja näihin rinnastettavat muut kevyet sähkökulkuvälineet. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2023 tieliikennekäytössä olevia sähkö- ja erilaisia hybridimuotoisia henkilöautoja oli 231 994 kappaletta. Siinä missä bensiini ja diesel -henkilöautojen suosio on ollut vuodesta 2020 alkaen laskeva, ovat vastavasti sähkö- ja hybridimuotoiset henkilöautot lisääntyneet. (6) Uudenlaiset liikkumismuodot edellyttävät pelastustoimelta varautumista ja seurantaa eri tienkäyttäjryhmissä esiintyviin onnettomuustyyppeihin liittyen.

Pelastuslaitoksen valvontatoiminnalla voidaan vaikuttaa esimerkiksi lentokenttien, maanpäällisten ja maanalaisten liikenneasemien ja muiden liikenteen rakennuksien palo- ja poistumisturvallisuuteen, omatoimiseen varautumiseen sekä pelastustoiminnan edellytysten turvaamiseen.

Muun muassa liikenneasemilla ja varikkoalueilla saattaa olla säilytyksessä vaarallisia kemikaaleja, joiden käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvä valvonta kuuluu osaltaan pelastusviranomaiselle. Kemikaalivalvonnan tarkoituksena on ehkäistä vaarallisten kemikaalien käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Asuintalojen valvontatyöllä tuetaan asuinrakennusten turvallisuustyötä ja autetaan parantamaan asumisen turvallisuutta myös sellaisten asuinrakennusten kohdalla, jotka on rakennettu liikenneasemien yhteyteen.

Liikenteen eri käyttäjäryhmiin kohdennetulla turvallisuusviestinnällä sekä viranomaisyhteistyöllä voidaan vaikuttaa väestön turvalliskäyttäytymiseen liikenteessä.

3.3 Rakennettu ympäristö

Koko Uudenmaan rakennetusta kerrosalasta 60 % on asuinrakennuksissa ja 16 % teollisuuden-, maatalouden ja yhteiskunnallisen infrastruktuurin käyttötarkoituksen mukaisissa rakennuksissa. Rakentaminen keskittyy voimakkaasti taajamakeskuksiin ja on aluetehokkuuden osalta korkeimmillaan pääkaupunkiseudulla. (4) Korkeaa ja matalaa rakentamista sekä asuin- ja julkisia tiloja yhdistelevät, haastavat kaupunkirakentamisen kohteet yleistyvät kasvukeskuksissa, jotka sijaitsevat liikenneväylien läheisyydessä. (9)

Rakennuspaloja ja rakennuspalovaaroja tapahtuu tilastollisesti eniten asuinrakennuksissa, ja ne aiheutuvat pääasiassa ihmisen toiminnasta. (7) Asuinrakennuspalloissa ovat yleistyneet myös erilaiset akkupalot, jotka voidaan arvioida lisääntyneen mm. erilaisten sähkökäyttöisten kulkuvälineiden myötä, joiden akkuja ladataan kotona sisätiloissa.

Pelastuslaitokset kohdistavat asiantuntijapalveluja ja valvontatoimintaa kaavoitus-, suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa oleviin rakennuksiin onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn sekä ensihoito-, pelastus- ja sammutustoiminnan edellytysten turvaamisen näkökulmasta. Ennen kuin rakennus otetaan käyttöön, pelastusviranomaisen suorittaa tarvittaessa kohteeseen oman tarkastuksen. Tarkastuksella varmistetaan erityisesti, että rakennus ja sen piha-alue ovat henkilö- ja paloturvallisuuden osalta rakennuslupapäätöksen ja mahdollisen paloteknisen suunnitelman mukainen. Samalla valvotaan, että sammutus- ja pelastustoiminnan edellytykset tulevat turvattua.

Valvontatoimintaa kohdistetaan myös jo valmiisiin rakennuksiin. Asuintalojen valvonnan tavoitteena on tukea asuintalojen turvallisuustyötä ja auttaa parantamaan asumisen turvallisuutta. Valvonnan avulla pelastuslaitos saa myös tietoa siitä, missä asioissa asuintalot tarvitsevat pelastuslaitoksen tukea.

Joskus myös yksittäiseen asuntoon voi olla tarpeellista kohdistaa valvontatoimenpiteitä. Paloriskiasunnolla tarkoitetaan asuntoa tai rakennusta, jossa on havaittu ilmeinen palonvaara tai muu onnettomuusriski. Tavallisesti paloriskiasuntoja yhdistää suuri tavaramäärä, joka voi tulipalon syttyessä aiheuttaa palon nopean leviämisen ja pahimmassa tapauksessa myös estää asukkaan poistumisen asunnosta.

Suuri tavaramäärä voi myös vaikeuttaa tai hidastaa huomattavasti pelastustoiminnan suorittamista.

Valvontaa tapahtuu myös muualla kuin asuinrakennuksissa. Määräaikaiset palotarkastukset ovat määrävälein tapahtuvia tarkastuksia, joissa valvotaan, että rakennuksen omistaja ja haltija sekä toiminnanharjoittaja ovat osaltaan huolehtineet pelastuslain 2. ja 3. lukujen mukaisista velvoitteista.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä korostuvat valvontatoiminnan lisäksi väestön turvallisuusviestintä ja -koulutukset. Turvallisuusviestinnän yhtenä tarkoituksena on vahvistaa yksilöiden, yhteisöjen ja yritysten omia valmiuksia huolehtia turvallisuudestaan. Turvallisuuskoulutusten kautta henkilöt kehittyvät omatoimisessa varautumisessa ja onnettomuustilanteiden ennaltaehkäisyssä sekä saavat valmiuksia onnettomuustilanteiden aikaiseen toimimiseen.

3.4 Julkisen talouden heikkeneminen

Maailman talouden taantuma, julkisen talouden heikkeneminen ja kansalaisten taloudellisen eriarvoisuuden lisääntyminen aiheuttavat haasteita myös Uudenmaan alueella. Heikentynyt taloudellinen tilanne näkyy pelastuslaitoksen toiminnassa toiminnan tehostumisena sekä voimavarojen tarkempana hyödyntämisenä ja kohdentamisena. Poliittiset päätökset, julkinen rahoitus ja pelastustoimen koulutuspoliittiset ratkaisut vaikuttavat resurssien saatavuuteen. (4)

Onnettomuuksien ehkäisyn osalta julkisen talouden heikkeneminen voi tarkoittaa muun muassa asiakaskohderyhmien tarkempaa rajaamista, priorisointia sekä digitaalisten palveluiden kehittämistä. Tiedolla johtamisen merkitys korostuu ja sen kehittämiseen ja resursointiin tulee kiinnittää huomiota.

Tiukentuvat budjetit saattavat vaikeuttaa uusien virkojen avaamista ja näin heikentää palvelutuotannon vastaamista ja kehittämistä kasvavaan tarpeeseen nähden. Ilman riittävää henkilöstön ja käytettävissä olevien varojen tuomaa liikkumavaraa esimerkiksi erilaisten kehitysprojektien suunnittelu ja toteuttaminen käyvät haastaviksi kaiken resurssin keskittyessä tiukasti palvelutuotannon ylläpitämiseen. Yhä suuremmaksi kasvavat työmäärät ilman riittävää resursointia johtavat myös nykyisen henkilöstön työhyvinvoinnin heikkenemiseen ja pahimmillaan epidemianomaiseen työuupumuksen aaltoon, joka osaltaan heikentää kaikkea pelastuslaitosten toimintaa entisestään. (4)

3.5 Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoistumisen kasvu

Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoistumisen kasvu näkyy muun muassa syrjäytymisen, köyhyyden, pitkäaikaistyöttömyyden ja päihdeongelmien keskittymisenä tiettyihin väestöryhmiin. Alueellisen eriarvoistumisen lisääntyminen voi johtaa huono-osaisuuden keskittymiseen tiettyihin kaupunginosiin. Eriarvoistuminen voi lisätä myös pelastustoimen ja ensihoidon ammattihenkilöihin kohdistuvaa epätyypillistä käyttäytymistä. (4)

Taloudellinen eriarvoistuminen lisää poikkeavuuksia myös turvallisuuden tunteessa ja turvallisuusosaamisessa. Tämä voi näkyä esimerkiksi asumiseen liittyvien turvallisuusriskien korostumisena sekä tiedostettuna tai tiedostamattomana piittaamattomuutena hyviä turvallisuusasenteita kohtaan. (4)

Eriarvoistumisen hidastamisen keskiössä korostuvat esimerkiksi onnettomuuksien ehkäisytyön riskiperusteinen kohdentaminen, yhteisöllisyyden rakentaminen ja viranomaisen näkyvyyden lisääminen positiivisissa asiayhteyksissä. Myös tiiviillä viranomaisyhteistyöllä sekä alueellisilla yhteistyörakenteilla voidaan vaikuttaa ennaltaehkäisevästi tunnistettuihin riskitoimintamalleihin ja asenteisiin. (5) Esimerkiksi pelastuslaitosten ja sopimuspalokuntien läsnäolo sellaisten tapahtumien yhteydessä, jossa henkilön osallistuminen perustuu omaan tahtotilaan, lisäävät pelastuslaitosten ja yleisesti viranomaistahon myönteistä mainetta ja luottamusta.

3.6 Teknologian kehitys

Teknologian nopea kehitys mahdollistaa uusien toimintamallien muodostamisen. Esimerkiksi ennakoivan turvallisuustyön kehittäminen teknologisten ratkaisujen avulla mahdollistaa tilastoinnin ja tutkimustiedon paremman hyödyntämisen. Toisaalta uusien järjestelmien, digitaalisten alustojen ja teknologioiden käyttöönotto on nopeaa, mikä heikentää mahdollisuuksia varautua mahdollisiin käytönaikaisiin ongelmiin. Tämän vuoksi teknologian kehitystä ja käyttäjäkokemuksia tulee seurata sekä henkilöstön osaamista kehittää. (4)

Teknologian integroituminen rakentamiseen lisää osaamisvaatimuksia sekä pelastustoiminnan että valvontatoimintaan osallistuvien pelastusviranomaisten kannalta niin rakennusvaiheessa olevien rakennusten kuin rakennetun ympäristönkin osalta. (4) Teknologian kehitys on keskeisessä roolissa myös asumisen turvallisuudessa, jossa paloturvallisuuteen vaikuttavat oleellisesti muun muassa täyssähköisten kulkuvälineiden, aurinkopaneelien ja litiumakkujen yleistymisen. (6)

Pelastuslaitoksen tekemän palontutkinnan avulla saadaan tietoa tulipalojen syttymissyihin ja palon mahdolliseen leviämiseen myös sellaisessa tilanteessa, jossa osallisena on ollut jonkinlainen teknologinen innovaatio. Palontutkinnasta saadun tiedon avulla voidaan ennaltaehkäistä samanlaisten tilanteiden toistumista ja vähentää tulipalosta aiheutuvia vahinkoja niin onnettomuuksien ehkäisytyön välityksellä kuin pelastustoiminnan taktisenkin toteutuksen kautta.

Teknologisen kehityksen myötä riippuvuudet muun muassa viestiliikennekanavista ja eri järjestelmien toimintakuntoisuudesta lisääntyvät. (4) Toiminnan teknologistuessa tulee varautua toiminnan jatkuvuuteen myös silloin, jos keskeisimpien järjestelmien toimintaan tulee häiriöitä. Toisaalta eri järjestelmien, alustojen ja medioiden käytön yleistyttyä, niitä voidaan hyödyntää mm. turvallisuusviestinnässä, valvontatoiminnassa sekä erilaisten viranomaisyhteistöiden välineinä.

3.7 Ilmastomuutos

Ilmastomuutoksen aiheuttamista riskeistä Uudellamaalla korostuu etenkin sään ääri-ilmiöiden, kuten myrskyjen, rankkasateiden ja tulvien lisääntyminen. Myös lämpötilojen nousu ja pidemmät kuivat jaksot ovat lisänneet haasteita esimerkiksi maastopaloriskin kasvua. (8)

Pelastustoimen asiakkaita tulee opastaa varautumisessa sään ääri-ilmiöihin ja niiden aiheuttamiin riskeihin. Tähän on syytä kiinnittää huomiota ennakoivasti osana turvallisuusviestintää, ohjausta, neuvontaa ja niiden suunnittelua. Uudenmaan alueella turvallisuusviestinnässä on tärkeä ottaa huomioon eroavaisuudet kaupunkilaisten sekä maaseudulla asuvien omatoimisessa varautumisessa. (4) Ohjausta ja neuvontaa asiaan liittyen tarjoaa mm. päivystävä palotarkastaja.

Uudellamaalla panostetaan erilaisiin vapaa-ajan palveluihin ja alueella on suuria yleisötapahtumapaikkoja. Sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat erityiset riskitekijät mm. tilapäisten rakenteiden ja laajojen alueiden aluesuunnittelun osalta huomioidaan yleisötilaisuuksien ohjauksessa ja neuvonnassa sekä valvonnassa jo ennen tapahtumaa, että tapahtuman aikana.

Pelastuslaitosten antama neuvonta rakennushankkeiden aikana pyrkii osaltaan parantamaan myös Uudenmaan alueen infrastruktuurin resilienssiä esimerkiksi yhä haastavammiksi käyvissä sääolosuhteissa. Sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat käytännön haasteet, kuten esimerkiksi kaupunkitulvat, pyritään huomioimaan jo suunnitteluvaiheessa.

3.8 Muuttunut turvallisuusympäristö

Euroopassa käytävä sota sekä maailmanlaajuisesti levinnyt koronapandemia ovat keskeisempiä turvallisuusympäristöön ja väestön kriisinkestävyyteen vaikuttaneita tekijöitä. (4)

Toimintaympäristön muutos edellyttää eri viranomaisten yhteistyötä sekä toiminta- ja suorituskyvyn vahvistamista kansallisen turvallisuuden varmistamisen näkökulmasta. Yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ylläpidetään luottamuksen säilymisellä viranomaisten toimintaa kohtaan. Luottamus syntyy päivittäisissä kohtaamisissa ja siitä, että viranomaiset hoitavat vastuullaan olevat tehtävät tehokkaasti, hyvän hallinnon periaatteita noudattaen sekä kohtelevat kaikkia ihmisiä yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti. (4)

Turvallisuusympäristön osalta onnettomuuksien ehkäisyssä korostuu väestön resilienssin tukeminen. Toimintaa tehdään mm. aktiivisella turvallisuusviestinnällä, -koulutuksilla ja esillä ololla niin erilaisissa tapahtumissa kuin vaikkapa sosiaalisessa mediassa. Kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuutta tuetaan ohjauksen ja neuvonnan keinoin yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa, mutta myös kohdistettujen valvontatoimenpiteiden, kuten määräaikaisten palotarkastusten kautta.

4. Toimintaympäristöstä nousevat tarpeet riskianalyysin näkökulmasta ja niihin kohdistetut toimenpiteet

Seuraavassa taulukossa esitetään onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä ja palvelutarpeita HIKLU-yhteisen riskianalyysin pohjalta muodostuneille onnettomuustekijöille.

Onnettomuustekijä	Toimintaympäristön vaikutus	Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat asuinrakennuksissa	Tyypillisimmin syynä ihmisen toiminta. Noin viidennes tapauksista koneen tai laitteen viasta johtuvia. Onnettomuustilastojen perusteella yöaikaan sattuva rakennuspalo on seurauksiltaan vakavampi kuin päiväsaikaan. Rajoittunut toimintakyky ikääntyvillä ja erityisryhmillä voi lisätä syttymän todennäköisyyttä ja seurausten vakavuutta. Vieraskielisen väestön määrä kasvaa ja heidät tavoitetaan muuta väestöä heikommin. Kulttuuriset erot turvallisuusasenteissa ja -osaamisessa. Uudenlainen teknologia kodeissa lisääntyy.	Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi ja valvontakäynnit. Nuohousvikailmoitusten sekä asuntojen riski-ilmoitusten käsittely. Asiakkaiden neuvonta ja päivystävä palotarkastaja. Turvallisuuskoulutus. Turvallisuusviestinnän saavutettavuus ja viestiminen selkokielellä sekä alueen yleisimmillä vierailia kielillä. Teknologian hyödyntäminen turvallisuusviestinnässä. Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö. Palontutkinnasta saadun tiedon hyödyntäminen.
Muiden rakennusten rakennuspalot ja -vaarat	Tyypillisimmin syynä ihmisen toiminta sekä koneiden ja laitteiden vikatilat. Haastavan kaupunkirakentamisen kohteet yleistyvät. Ekologiset rakennusmateriaalit lisääntyvät. Tiheä kaavoittaminen ja haastava kaupunkirakentaminen voivat lisätä onnettomuuspaikan saavuttamisen haasteellisuutta. Uudet teknologiset innovaatiot lisääntyvät (mm. aurinkopaneelit, sähkökäyttöiset kulkuvälineet)	Valvontatoimenpiteet. Turvallisuuskoulutus. Asiakkaiden neuvonta ja päivystävä palotarkastaja. Turvallisuusviestinnän saavutettavuus ja viestiminen selkokielellä sekä alueen yleisimmillä vierailia kielillä. Teknologian hyödyntäminen turvallisuusviestinnässä. Haastavien kohteiden sekä teknologian ja rakentamisen kehityksen huomioiminen asiantuntijalausuntoja annettaessa uudis- ja korjausrakentamisessa.

		Pelastustoiminnan edellytysten varmistaminen rakentamisen ja maankäytön suunnittelun ohjauksella. Pelastuslaitoksen ohjeista tiedottaminen ja sisällön kouluttaminen eri sidosryhmille.
Maastopalot	Tyypillisimmin syynä ovat grillaus, tahallaan sytytetyt palot, maastoon heitetyt savukkeet ja roskien poltto. Maastopalojen määrä ja vahinkojen laajuus vaihtelee huomattavasti sääolosuhteiden mukaan.	Asiakkaiden neuvonta ja päivystävä palotarkastaja. Yleisötilaisuuksien ja tapahtumien valvonta, kemikaalivalvonta, ilotulitevalvonta. Turvallisuuskoulutus. Turvallisuusviestinnän saavutettavuus ja viestiminen selkokielellä sekä alueen yleisimmillä vierailia kielillä.
Liikenneonnettomuudet	Riskitekijöinä mm. Uudenmaan tiheä maantieverkosto, suuret liikennemäärät, korkea-nopeuksiset väylät, maantietunnelit ja nopeasti muuttuvat talviolosuhteet. Syynä usein liikennevälineen kuljettajan inhimillinen virhe. Liikenneonnettomuuksiin liittyy aina lisäonnettomuuksien riski ja pelastajien kohonnut työturvallisuusriski. Liikenneonnettomuuksiin liittyy olennaisesti myös öljyvahinkojen riski.	Kohdennettu turvallisuusviestintä ja –koulutus toimimisesta onnettomuuspaikalla. Pelastustoiminnan edellytysten varmistaminen. Valvontakäynnit liikenteen ja liikkumisen kannalta merkittäviin kohteisiin. Ohjaus ja neuvonta pelastusviranomaisen toimivallan piirissä olevista asioista. Sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyö.
Vaarallisten aineiden onnettomuudet	Tyypillisimmin vahinko, jonka seurauksena vaarallista ainetta joutuu ilmaan, maaperään, veteen tai rakenteisiin. Tilastollisesti onnettomuuksien määrä suhteessa teolliseen varastointiin ja käsittelyyn on Uudellamaalla verrattain vähäinen. Suurin osa onnettomuuksista tapahtuu yritystoiminnan harjoittamisen yhteydessä. Kuluttajien osuus vaarallisten aineiden onnettomuuksien aiheuttamisessa on hyvin pieni.	Vaarallisten kemikaalien valvonta rakennuksissa ja yleisötapahtumissa. Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta. Työmaavalvontakäynnit. Päivystävä palotarkastaja. Turvallisuusviestintä verkossa, mediassa ja sosiaalisessa mediassa. Sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyö.

Taulukko 1: Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet ja palvelutarpeet

5. Palveluiden kuvaus HIKLU-alueella

Luvussa 5 on kuvattu HIKLU-pelastuslaitoksilla toteutettavat onnettomuuksien ehkäisyn palvelut, joilla pyritään saavuttamaan tavoiteltu palvelutaso. Palvelut on jaettu viiteen osa-alueeseen: ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä, palontutkinta, yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä, valvonta sekä muu onnettomuuksien ehkäisy ja ylimääräinen valvonta. Luvussa 4 mainittujen onnettomuustekijöiden lisäksi näillä palveluilla hallitaan ns. pienempien, mutta mahdollisten onnettomuustapahtumien aiheuttamia riskejä.

5.1. Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

5.1.1. Ohjaus ja neuvonta

Turvallisuusneuvonta

Turvallisuusneuvonnalla tarkoitetaan pelastuslaitoksen jokaiseen virkatehtävään kuuluvaa neuvontatyötä, joka yleensä kohdistuu yksittäiseen ihmiseen tai ihmisjoukkoon. Turvallisuusneuvonta on satunnaista, lyhytaikaista ja asiakaslähtöisestä tarpeesta annettavaa neuvontaa. Turvallisuusneuvontaa voidaan antaa esimerkiksi puhelimen ja sähköpostin välityksellä, palotarkastuskäynnin yhteydessä, kohdetutustumisilla, tarkkailtaessa turvallisuusharjoituksia tai erillisellä neuvontakäynnillä, jota ei katsota tarkastuskäynniksi tai koulutustilaisuudeksi. Pientalojen ja taloyhtiöiden paloturvallisuuden itsearviointia tuetaan opasmateriaaleilla ja muulla neuvonnalla.

Länsi-Uusimaa: Neuvonnan ja ohjauksen näkökulma kuuluu olennaisesti kaikkien pelastustoimen asiakasrajapinnassa tehtävään työhön.

Yhtenä osana onnettomuuksien ehkäisyä ja turvallisuusviestintää on asiakaspalvelutyö puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Neuvonta kuuluu kaikkien pelastuslaitoksella työskentelevien tehtäviin. Turvallisuuskouluttajat tavoittavaa yhteisellä sähköpostilla turvallisuuskoulutus.lu@pelastustoimi.fi. Henkilöstön tavoittaa sähköpostiosoitteella, joka on muotoa etunimi.sukunimi@pelastustoimi.fi.

Päivystävä palotarkastaja

Pelastuslaitoksen päivystävä palotarkastaja antaa asiakkaille neuvontaa ja ohjausta puhelimitse ja sähköpostilla onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin liittyen. Päivystävä palotarkastaja neuvoa esimerkiksi pelastussuunnitelmien ja ilmoituslomakkeiden laadinnassa ja kodin tai työpaikan turvallisuutta koskevissa kysymyksissä.

Länsi-Uusimaa: Päivystävä palotarkastaja on tavoitettavissa arkipäivisin klo 9–11.30 sähköpostilla palotarkastaja.lu@pelastustoimi.fi tai puhelimella numerosta 029 151 2512.

Aiempien vuosien perusteella voidaan arvioida, että päivystävä palotarkastaja tulee vastaanottamaan n. 700-800 puhelua vuoden 2025 aikana. Yleisiä neuvonnan aiheita ovat mm. pelastustiet, tavaroiden varastointi sekä rakenteellinen paloturvallisuus. Saapuneiden sähköpostien määrää ei toistaiseksi tilastoida. Karkean arvion mukaan vuoden aikana päivystävä palotarkastaja vastaanottaa n. 3000-3500 sähköpostia.

5.1.2. Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestinnällä tarkoitetaan toimenpiteitä, jolla pyritään parantamaan ihmisten ja organisaatioiden turvallisuusosaamista, -asenteita ja -käyttäytymistä. Turvallisuusviestintää voidaan tehdä useilla erilaisilla keinoilla, kuten neuvonnalla, koulutuksella tai mediaviestinnällä. Turvallisuusviestintää toteutetaan sekä erillisinä toimenpiteinä että integroituna muuhun pelastuslaitoksen palvelutuotantoon.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on, että ihmiset ja organisaatiot kykenisivät:

- tunnistamaan riskejä
- ehkäisemään onnettomuuksia ennalta
- varautumaan erilaisiin onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin
- toimimaan oikealla tavalla onnettomuuden tai häiriötilanteen sattuessa
- toipumaan tapahtuneista onnettomuuksista tai häiriötilanteista

Turvallisuusviestinnän toteuttaminen perustuu pelastuslain 379/2011 27 §:ssä pelastuslaitokselle asetettuun tehtävään.

Länsi-Uusimaa: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella turvallisuusviestintää suorittaa päätoimisesti viestinnän henkilöstö sekä turvallisuuskouluttajat. Muu pelastuslaitoksen henkilöstö suorittaa turvallisuusviestintää osana omia työtehtäviään.

Turvallisuusviestinnässä käytetään vuosikelloa, jonka mukaisesti ajankohtaiset asiat nostetaan esille. Lisäksi alueen asukkaiden turvallisuustietouden lisäämiseksi ja onnettomuuksien vähentämiseksi pelastuslaitos tuottaa erilaisia materiaaleja ja ohjeita. Ohjeet julkaistaan sähköisinä versioina pelastuslaitoksen nettisivuilla. Pääpaino materiaaleissa on kodin asumisturvallisuuteen liittyvissä ohjeissa. Oppaat laaditaan yhteistyössä HIKLU-pelastuslaitosten kanssa tai valtakunnallisina.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos osallistuu suunnitellusti valtakunnallisiin kampanjoihin. Tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäisy kohderyhmittäin kampanjoiden teemoja hyödyntäen. Vuonna 2025 pelastuslaitos on mukana mm. Nouhätä! -, Paloturvallisuusviikko- ja Päivä paloasemalla -kampanjoissa.

Vuonna 2025 turvallisuusviestinnän toiminto vahvistuu, kun rekrytoinnin myötä tammikuussa virkaa alkaa hoitaa uusi turvallisuusviestintään ja sidosryhmäyhteistyöhön suuntautuva johtava palotarkastaja. Virka on ollut täyttämättä vuonna 2024, jolla on ollut kielteisiä vaikutuksia erityisesti turvallisuusviestinnän koordinointiin, kehittämiseen ja verkostoyhteistyöhön.

Länsi-Uudenmaan yhteistyötahot turvallisuusviestinnässä

Pelastuslaitoksen kanssa yhteistyössä turvallisuusviestintää tekevät Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueen sopimuspalokunnat sekä Uudenmaan Pelastusliitto (UPL) sekä Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund (FSBR).

Pelastusliitot:

Uudenmaan Pelastusliitto (UPL) ja Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund (FSBR) huolehtivat pelastustoimen alueella tarvittaessa muun muassa seuraavista turvallisuusviestinnällisistä asioista:

- Omatoimisen varautumisen koulutukset (esim. asuinkiinteistön turvallisuuskurssit, väestönsuojanhoitajakurssit)
- Yritysturvallisuuskoulutukset, kuten työpaikan työturvallisuuskorttikoulutukset, tulityökorttikoulutus, turvallisuusjohtajan peruskurssi /koulutus ja alkusammutuskouluttajakoulutukset.
- Kampanjat, kuten Päivä Paloasemalla (osallistuminen sopimuspalokuntia tukevana tahona tarvittaessa), 112-päivä (osallistuu sovittaessa yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa) ja NouHätä! -kampanjaan ja kilpailujen järjestämiseen osallistuminen pelastuslaitoksen kanssa yhteistyössä / tukevana organisaationa.
- Muu yhteistyö turvallisuusviestinnässä: sopimuspalokuntien turvallisuusviestinnän tukeminen yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa ja erilaisten koulutusten tai yleisötilaisuuksien järjestäminen.

Sopimuspalokunnat:

Sopimuspalokunnat osallistuvat turvallisuusviestintätööhön palokuntasopimuksen mukaisesti. Sopimuspalokunnat järjestävät sopimuksen mukaisesti vuosittain vähintään neljä turvallisuusviestintätapahtumaa. Sopimuspalokuntien turvallisuusviestinnän kohderyhmät vaihtelevat sopimuspalokunnittain.

Sopimuspalokuntien neljä vaadittavaa turvallisuusviestintätilaisuutta tulee olla valistuskampanjoita, yleisötilaisuuksia, turvallisuuskoulutuksia tai geokätkö.

Sopimuspalokunnat toteuttavat turvallisuusviestintää pääosin seuraavissa muodoissa:

- valtakunnallinen 112-päivä
- Päivä Paloasemalla -tapahtuma (pelastuslaitos suosittelee, että kaikki sopimuspalokunnat osallistuvat tähän tapahtumaan)
- paikalliset messut, markkinat, toritapahtumat
- paikallisten yritysten, yhdistysten ja järjestöjen turvallisuuskoulutukset, kuten alkusammutuskoulutukset
- kaukana vakinaisista paloasemista sijaitsevien päiväkotien turvallisuusviestintä
- turvallisuusviestinnällisen geokätkön perustaminen ja ylläpito, kävijöistä raportointi pelastuslaitoksen ohjeiden mukaan Pronto-tietokantaan
- Yritysten, yhdistysten ja järjestöjen turvallisuuskoulutukset.

Turvallisuuskasvatus ja -koulutus

Turvallisuuskasvatus on opetusta ja ohjausta, jolla pyritään kehittämään lasten ja nuorten turvallisuustietoja, -taitoja ja -asenteita.

Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus on suunnitelmallista ja kohdennettua opetusta ja ohjausta, jolla pyritään aikuisten turvallisuustietouden ja -osaamisen kehittämiseen.

Länsi-Uusimaa: Turvallisuuskasvatuksen pääkohderyhmiä ovat esikoululaiset ja kahdeksaluokkalaiset. Peruskoulun neljännen luokan ja toisen asteen opiskelijoille tarjotaan turvallisuuskoulutusta pyydettäessä. Toisen asteen turvakursseja järjestetään kysynnän mukaan.

Turvallisuuskasvatuksen ja -tapahtumien tavoitteet, toteutus, resurssit ja seuranta on kirjattu liitteeseen 2. Liitteen toimenpidemäärät päivittyvät vuoden 2025 aikana, kun toiminnan koordinointi siirtyy takaisin onnettomuuksien ehkäisyn johtavalle palotarkastajalle.

Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus on kohdennettu lasten ja nuorten (päiväkodit ja koulut), erityisryhmien sekä sosiaali- ja terveystoimen (kotihoito ja ympärivuorokautinen hoiva) asiakkaiden kanssa työskenteleviin aikuisiin. Lisäksi koulutusta kohdennetaan ikäihmisille.

Yleisötilaisuuksissa toteutettava sekä muu suurelle yleisölle suunnattu turvallisuusviestintä

Yleisötilaisuuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä ennalta suunniteltuja tapahtumia, joissa osallistujien osallistuminen on pääosin vapaaehtoista ja oma-aloitteista. Tavallisesti osallistujia on määrällisesti paljon. Yleisötilaisuuksien turvallisuusviestinnällä pyritään vaikuttamaan mielikuviin ja herättämään turvallisuusajattelua. Yleisötilaisuuksien luonteen perusteella pyritään ja pystytään viestimään suurelle määrälle osallistujia pieni tarkoin valittu aihealue ja välittämään osallistujille turvallisuustietoja, -ohjeita ja -neuvoja.

Mediaviestintä tarkoittaa turvallisuusaiheisten viestien välittämistä erilaisilla media- ja joukkoviestimillä (radio, tv, elokuvat, www-sivut, lehdistö, sosiaalinen media, sähköiset ja paperiset tiedotteet sekä muut vastaavat menetelmät). Lisäksi joukkoviestinnällä tarkoitetaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa vaikuttamista. Massaviestintä voi olla koko alueen väestöä koskevaa yleistä turvallisuusasioiden informoimista tai se voi kohdistua johonkin rajatumpaan kohderyhmään. Massaviestintää voidaan käyttää myös sellaisten pelastusturvallisuuteen vaikuttavien uusien ilmiöiden ja havaintojen esilletuomisessa ja näiden aiheuttamien negatiivisten vaikutusten ennaltaehkäisemisessä.

Länsi-Uusimaa: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen mediaviestinnän tavoitteena on viestiä ajankohtaisista asioista. Tavoitteina on myös alueen hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen ja vaikuttaminen ihmisten asenteisiin niin, että he omassa toiminnassaan huomioisivat turvallisuuden ja toimisivat oma-aloitteisesti omaan turvallisuuteensa liittyvissä asioissa. Tätä kautta myös onnettomuuksien määrää alueella pyritään vähentämään.

Mediaviestinnän kanavina Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos käyttää sosiaalista mediaa (Facebook, Instagram, X, LinkedIn) sekä pelastuslaitoksen internetsivuja, mediatiedotteita ja artikkeleita alueen lehdissä.

Vuonna 2025 tehdään vuosikellon mukaista viestintää some-kanavissa. Mediatiedotteita ja pelastuslaitoksen nettisivuilla julkaistavia uutisia laaditaan tarpeen mukaan. Lisäksi Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos osallistuu turvallisuusviestinnän verkostojen yhteistyöhön ja näiden verkostojen yhteistä viestintää jaetaan pelastuslaitoksen omilla kanavilla.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos osallistuu suunnitellusti erilaisiin tapahtumiin ja teemapäiviin. Paloasemavierailuja järjestetään lähinnä turvallisuuskoulutusten tai erikseen sovittujen asiakastapaamisten yhteydessä. Tavoitteena asiakaskohtamisissa on pelastustoimen esittelyn lisäksi ihmisten neuvonta ja ohjaus paloturvallisuuteen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn liittyvissä asioissa. Tapahtumien turvallisuusviestinnässä painottuvat ajankohtaiset teemanostot.

Osallistuminen tapahtumiin toteutetaan paikan päällä esittelypisteillä ja kaluston esittelyillä. Kaupunkien ja kuntien ”kaupunkipäiviin” osallistutaan paloaseman avoimet ovet -periaatteella. Valtakunnallisiin teemapäiviin, kuten 112-päivään, osallistutaan tiedotuspainotteisesti sähköisen viestinnän välineillä somessa ja/tai sidosryhmäyhteistyönä.

5.2. Palontutkinta

Palontutkinta on pelastuslaitoksen lakisääteinen tehtävä ja sen tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan kehittäminen.

Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyy, tapahtumaan vaikuttaneet taustatekijät, tapahtuman laajempi vaikutus, vahinkojen suuruus, merkitys ja vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Palontutkinnan toteutukseen ja laajuuteen vaikuttaa tapahtuman seurausten vakavuus. Pelastuslaitosten on myös seurattava onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Onnettomuuskehityksen seurannan ja analysoinnin tulokset velvoittavat pelastuslaitosta ryhtymään tarvittaviin onnettomuuksia ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Länsi-Uusimaa: Palontutkintaa suoritetaan erillisen menetelmäohjeen mukaisesti. Ohjeessa on määritetty Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palontutkinnan määrälliset sekä laadulliset tavoitteet ja toimintaan vuositasolla kohdistettavat resurssit. Palontutkintaryhmän toimintaa on kehitetty ja kehitetään edelleen suunnitelmallisesti. Palontutkintaan kohdistetaan resursseja voimassa olevan palvelutasopäätöksen mukaisesti ja tarvittaessa palontutkintaryhmään rekrytoidaan uusia tutkijoita. Palontutkintatoimintaa kehitetään jatkuvasti. Vuoden 2025 osalta tavoitteena on kehittää edelleen kemikaalionnettomuuksien tutkintaa sekä palontutkijoiden osaamista.

Määrällisenä tavoitteena on tutkia kaikki tutkintakynnyksen ylittävät palot (2-tason palontutkinta). Lukumääräisesti se tarkoittaa vuosittain noin 30 tason 2-tason palontutkintaa. Näiden lisäksi voidaan tutkia esimerkiksi valtakunnallisen teematutkinnan teemaan kulloinkin liittyviä paloja, vaikka tutkintakynnys ei muuten ylittyisi.

Lisäksi palontutkintaryhmä seuraa ja pyrkii parantamaan tason 1 (pelastustoiminnan johtajan PRONTOon tekemät arvio palon syttymissyystä) palontutkinnan laatua.

Palontutkinta tuottaa tutkittua tietoa tulipaloista ja osin myös muista tapahtuneista onnettomuuksista mm. onnettomuuksien ehkäisyn sekä pelastustoiminnan käyttöön. Onnettomuuksien ehkäisyn toiminnoista rakentamisen suunnittelun ohjaus, valvontatoiminta, turvallisuuskoulutus sekä turvallisuusviestintä hyödyntävät palontutkinnasta saatuja tietoja. Lisäksi palontutkinta tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää pelastuslaitoksen henkilöstön kouluttamisessa laaja-alaisesti. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palontutkintaryhmä kehittää toimintaansa tiiviissä yhteistyössä muiden HIKLU-laitosten palontutkintaryhmien kanssa ja osallistuu valtakunnallisen asiantuntijaverkoston toimintaan.

5.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä

Rakentamisen suunnittelun ohjaus ja kaavalausunnot

Pelastuslaitokset tekevät yhteistyötä alueen kuntien rakennusvalvontojen kanssa ja toimivat paloturvallisuusasiantuntijoina rakentamisen suunnittelun ohjauksessa ja neuvonnassa myös rakennushankkeen suunnittelijoiden suuntaan. Uudiskohteiden ja merkittävien saneerauskohteiden osalta annetaan lausunto rakennuksen käyttöönotosta, jos rakennusvalvontaviranomainen on sitä rakennusluvassa edellyttänyt. Lausuntoa varten huomioidaan mahdollisen kohdekäynnin sekä asiakirjojen perusteella palo- ja käyttöturvallisuuteen sekä pelastustoiminnan edellytyksiin liittyvien ratkaisujen toteutus. Kohdekäynti suoritetaan yleensä ennen rakennusvalvonnan suorittamaa varsinaista käyttöönottotarkastusta.

Kuntia ohjataan myös kaavoitusvaiheessa ja pelastuslaitos voi antaa pyydettyä kaavasta lausunnon.

Rakentamisen suunnittelun ohjauksessa ja kaavoituksessa pelastusviranomainen ottaa kantaa muun muassa:

- kohteen saavutettavuus suhteessa käytössä olevaan kalustoon (pelastusteiden ja varatiejärjestelyiden ohjeistus ja toteutus)
- sammutusreittien järjestelyt sekä pelastustoiminnan työturvallisuus
- sammutusveden saanti, riittävyys sekä hallinta kohteessa ja sen ympäristössä
- pelastustoimen laitteiden sijoittelu ja toteutus esimerkiksi paloilmioittimen elinkaarikirja, sammutuslaitteiston suunnitteluperusteet, savunpoiston järjestelyt,

sammutusvesiputkistot, pelastustoimintaan käytettävät hissit ja viranomaisverkon kuuluvuus rakennuksessa.

- tilojen rakenteelliseen paloturvallisuuteen sekä käyttöturvallisuuteen

Länsi-Uusimaa: Kaavoitukseen vaikuttamisen ja rakentamisen suunnittelunohjauksen tavoite on kaksiosainen.

Onnettomuuksien ja tulipalojen ennaltaehkäisy on tärkein ja yhteiskunnallisesti merkittävin tavoite. Toinen tärkeä tavoite on se, että onnettomuuden tapahtuessa suunnitellut ratkaisut kohteessa nopeuttavat pelastus- ja ensihoitotehtävien aloittamista ja että ratkaisut varmistavat riittävät ja yhdenmukaiset järjestelyt tehokkaan toiminnan mahdollistamiseksi. Tavoitteena on myös huomioida pelastustoiminnan ja ensihoidon kannalta tärkeät asiat, joita ei välttämättä huomioida muussa suunnittelussa.

Kaavoitukseen vaikuttamisen hyöty on kertoa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa pelastuslaitoksen toimintaedellytysten tarpeista ja näin vaikuttaa alueen tulevaan turvallisuuteen. Kuntia ohjataan kaavoitusvaiheessa ja pelastuslaitos voi antaa pyydettäessä kaavasta lausunnon.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos tekee viranomaisyhteistyötä alueen kuntien kaavoittajien ja rakennusvalvontojen kanssa. Sähköisen asioinnin (ePermit, Lupapiste) lisäksi rakennusvalvonta- ja kaavoitusyhteyshenkilöt tapaavat toisiaan joko videoetäyhteydellä tai läsnäolokokouksissa.

Rakentamisen suunnittelunohjauksessa tehdään ohjaus- ja neuvontatyötä paloteknisten suunnittelijoiden kanssa. Pelastusviranomainen ottaa tällöin kantaa kohteen saavutettavuuteen suhteessa käytössä olevaan kalustoon (pelastusteiden ja varatiejärjestelyiden ohjeistus ja toteutus), sammutusreittien järjestelyihin, pelastustoiminnan työturvallisuuteen, sammutusveden saantiin ja riittävyteen sekä hallintaan kohteessa ja sen ympäristössä, pelastustoimen laitteiden sijoitteluun ja toteutukseen (esimerkiksi paloilmoittimen elinkaarikirja, aiemmin toteutuspöytäkirja), sammutuslaitteiston suunnitteluperusteisiin, savunpoiston järjestelyihin, sammutusvesiputkistoihin, pelastustoimintaan käytettäviin hisseihin ja viranomaisverkon kuuluvuuteen rakennuksessa.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kaavoituksen ja suunnittelun ohjauksen toimintoja kehitetään suunnitelmallisesti. Vuonna 2025 rakentamisen suunnittelun ohjauksen toiminto vahvistuu, kun rekrytoinnin myötä tammikuussa virkaa alkaa hoitaa uusi rakenteelliseen paloturvallisuuteen suuntautuva johtava palotarkastaja. Virka on ollut täyttämättä vuonna 2024. Lisäksi vuonna 2025 kartoitetaan rakentamisen suunnittelun ohjaukseen ja kaavoitukseen kuluva työaikaresurssia, jotta työhön pystytään mitoittamaan ja kouluttamaan riittävä määrä henkilöstöä.

Muu yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön (Pelastuslaki 41 § 1. mom.)

Edellä mainittuja muita viranomaisia ovat esimerkiksi rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi ja sosiaali- ja terveystieteelliset viranomaiset. Yhteistyötahona ovat lisäksi nuohoojat ja pelastusliitot. Myös kolmas sektori on tärkeä yhteistyökumppani.

Yhteistyö sisältää myös paikallisen ja alueellisen turvallisuuden kehittämisen yhteistyössä Uudenmaan alueen kuntien kanssa. Alueen kaupunkiympäristön kasvunopeuden ja toimintaympäristön muutosten vuoksi on erityisen tärkeää olla aktiivisesti mukana turvallisuussuunnittelussa mahdollisimman etupainotteisesti. Lisäksi palvelukohtaisesti tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä esim. kuntien lastensuojelun, sosiaali- ja kriisipäivystyksen, valvontaeläinlääkärien, ympäristöviranomaisten ja Puolustusvoimien kanssa.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on merkittävä pelastuslaitosten yhteistyöverkosto. Onnettomuuksien ehkäisyn osalta kumppanuusverkosto tekee yhteistyötä muun muassa valvontatoiminnan, turvallisuusviestinnän, kemikaalivalvonnan sekä yleisötapahtumien valvonnan osalta. Kumppanuusverkostossa pelastuslaitokset yhdenmukaistavat valvonnan ja viestinnän käytänteitä sekä asiakasohjeita.

Yhteistoiminta- viranomaiset	Yhteistyön rajapinnat												Pelastustoiminnan edellytykset	Ilmoitusvelvollisuudet muille viranomaisille	
	Yhteisvalvontakäynnit	Yhteisöpahtumat	Asumisturvallisuus	Palontutkinta	Patoturvallisuus	Paloilmoitinlaitteet	Sammutuslaitteistot	Nuohoojien vikailmoitukset	Kemikaaliturvallisuus	Öljysäiliön turvallisuus	Eläinten hyvinvointi	Sähköturvallisuus			
Ensihoidosta vastaava	x	x	x											x	Kunnalliset
Kaavoittaja			x						x				x		
Kunnan eläinlääkäri	x		x								x			x	
Muut pelastuslaitokset		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	
Rakennusvalvonta	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	x	
Sosiaaliviranomainen	x		x											x	
Ympäristöterveysvalvonta	x	x	x						x		x			x	
Ympäristönsuojelu	x	x	x						x	x				x	
AVI	x	x							x					x	Valtion
ELY	x				x				x	x			x	x	
Hätäkeskuslaitos						x	x								
OTKES				x											
Poliisi	x	x	x	x					x				x	x	
Puolustusvoimat	x												x		
Trafi	x								x				x		
Tukes	x	x				x	x		x			x	x	x	
Tulli	x														Muut
Nuohoojat	x		x					x							
Tarkastuslaitokset	x					x	x		x	x		x	x		

Taulukko 2: Pelastuslaitosten yhteistyötahot (22)

Länsi-Uusimaa: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos tekee valvontaan liittyvää yhteistyötä eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Valvontayhteistyö jakautuu tiedonvaihtoon ja yhteisiin valvonta- tai asiakaskäynteihin. Vuosittain suunnitellaan yhteistoiminta tärkeimpien yhteistyötahojen kanssa. Vuosisuunnitelma on taulukossa 3.

Yhteistyötaho	Valvontamenetelmä	Aikataulutus	Arvio [lkm] vuodelle 2025
Poliisi, ympäristöterveys, AVI	Ravintoloiden valvontakäynnit	Erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti	30
Sosiaalitoimi, Ympäristöterveys, Rakennusvalvonta, Poliisi	Paloriskiasuntojen ylimääräiset palotarkastukset	Tapauskohtainen harkinta	60
TUKES	Yhteiset tarkastukset	Erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti	12
Ympäristöviranomainen	Yhteiset tarkastukset	Tapauskohtainen harkinta	5
AVI, työsuojelu	Maanalaisten työmaiden valvontakäynnit	Tapauskohtainen harkinta	5

Taulukko 3: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen tekemä viranomaisyhteistyö vuonna 2025

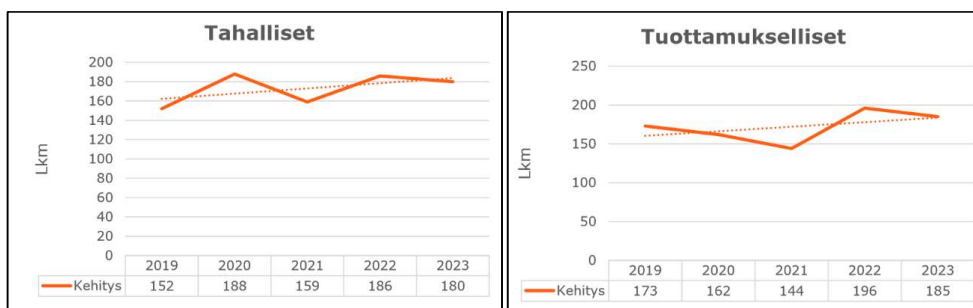
5.4. Onnettomuuskehityksen seuranta

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Länsi-Uusimaa: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella onnettomuuskehityksen seuranta tehdään sekä tilannekeskuksessa kahden viikon välein ajettavan tilastoinnin kautta, että tuottamuksellisten ja tahallisten palojen seurantana. Pelastuslaitos tekee yhteistyötä Poliisin kanssa onnettomuustietoja koskien. Onnettomuuskehityksen seurannan tuottamia tietoja käsitellään pelastuslaitoksen sisällä, mikäli seurannassa nousee esille selviä trendejä. Onnettomuuskehityksen seurannan osalta määritellään seurattavat onnettomuustyyppit ja seurannan määräväli. Osana onnettomuuskehityksen seuranta seurataan myös toimintavalmiusaikojen tavoitteiden täyttymistä.

Vuonna 2025 onnettomuuskehityksen seurannan tavoitteena on vahvistaa toiminnan säännöllisyyttä ja varmistaa työhön riittävät henkilöresurssit.

Taulukoissa 4 ja 5 on esitetty tahallisten ja tuottamuksellisten palojen määrän kehitys vuosien 2019-2023 aikana. Molemmissa onnettomuustyypeissä näkyy korona-viruksen aiheuttama notkahdus, jonka jälkeen on palattu pandemiaa edeltäviin lukemiin. Molempien onnettomuustyyppien osalta on kuitenkin nähtävillä lievää nousua, joka vaatii pelastuslaitokselta suunnitelmallisia toimenpiteitä jatkossa.



Taulukko 4: Tahalliset tulipalot Länsi-Uudenmaan alueella vuosina 2019-2023

Taulukko 5: Tuottamukselliset tulipalot Länsi-Uudenmaan alueella vuosina 2019-2023

Taulukossa 6 on esitetty onnettomuuskehitys onnettomuustyypeittäin suhteutettuna alueen asukaslukuun. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman laadinta-ai-kataulusta johtuen taulukossa ei ole voitu huomioida vuoden 2024 lukuja. Vuoden

2023 osalta kasvua on ollut huomattavasti esimerkiksi maastopalojen lukumäärässä ja vahingontorjuntatehtävissä. On todennäköistä, että ilmastonmuutoksen vaikutuksesta näiden onnettomuustyyppien määrä tulee jatkossakin olemaan kasvusuuntainen ja vaatii enemmän toimenpiteitä myös onnettomuuksien ehkäisyn osalta.

Lisäksi selkeää kasvua on hätäkeskukseen yhdistettyjen paloilmoittimien erhehälytyksissä. Nämä hälytykset eivät sinänsä ole onnettomuuksia, mutta aiheuttavat kuormitusta pelastuslaitokselle resursseja viemällä. Erhehälytyksiä ehkäistään Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella erillisellä toiminnolla (kts. sivu 32 paloturvallitteet).

Rakennuspalojen, liikennevälinepalojen ja liikenneonnettomuuksien määrissä on tapahtunut laskua. Tarkkoja syitä laskuun tai onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuutta asiassa on toistaiseksi vaikea arvioida.

Onnettomuuskehitys onnettomuustyypeittäin 100 000 asukasta kohden

LUP onnettomuuksien kehitys (2019-2022

keskiarvo) vrt. 2023 toteuma

esiintyvyys 100.000 asukasta kohden*

Onnettomuustyyppi	ka	2023
Rakennuspalo	20,4	18,2
Rakennuspalovaara	42,6	45,3
Maastopalo	37,3	57,2
Liikennevälinepalo	24,2	19,0
Muu tulipalo	35,1	38,8
Liikenneonnettomuus	201,9	187,1
Öljyvahinko	37,2	40,2
Vaarallisten aineiden onnettomuus	4,9	4,4
Räjähdykset/räjähdyksvaara	0,4	0,0
Sortuma/sortumavaara	0,8	1,6
Häkeen liitetyn paloilmoittimen tarkastustehtävä	239,1	279,2
Muun paloilmoittimen tai palovaroittimen tarkastustehtävä	69,0	97,4
Muu tarkastustehtävä	153,5	149,9
Ensivastetehtävä	250,2	195,8
Ihmissen pelastaminen	25,6	30,7
Eläimen pelastaminen	53,1	50,1
Vahingontorjuntatehtävä	202,6	296,6
Avunantotehtävä **	167,8	28,1
Virka-aputehtävä **	13,3	179,8
Yhteensä	1579,2	1719,4

*Tilastokeskus Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue väestö

31.12.2023

** Avunanto/virka-aputehtävien määrien muutos johtuu tehtävien käsittelyyn vuonna 2023 tehdystä muutoksesta.

Taulukko 6: Onnettomuuskehitys onnettomuustyypeittäin

5.5 Valvonta

Valvontatoiminnan tavoitteena on edistää hyvää turvallisuuskulttuuria alueella ja vähentää onnettomuuksista aiheutuvia omaisuus- ja henkilövahinkoja. Tavoitteena on valvoa, että rakennusten omistajat ja haltijat sekä toiminnanharjoittajat noudattavat pelastuslaissa määritettyjä velvollisuuksia. Valvontatoiminnalla pyritään

myös varmistamaan pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytykset onnettomuustilanteessa. Valvontatoiminta sisältää pelastuslain mukaiset valvontatehtävät, kuten palotarkastukset ja asiakirjavalvonnan.

Valvonnan maksullisuus

Pelastuslaitokset perivät maksun palveluistaan kulloinkin voimassa olevan palveluhinnaston mukaisesti. Palvelukohtainen palveluhinnasto löytyy tämän suunnitelman liitteestä 3.

5.5.1 Määräaikainen valvonta

Määräaikaisessa valvonnassa valvotaan pelastuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjen yleisten ja rakennuksen omistajaa ja haltijaa sekä toiminnanharjoittajaa koskevien velvoitteiden noudattamista. Pelastusviranomainen valvoo myös kemikaaliturvallisuuslain mukaista kemikaalien vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin sekä kemikaalien säilytykseen liittyviä velvoitteita.

Vastuu kohteen turvallisuudesta on aina kohteen omistajalla ja haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla. Valvonnan tavoitteena on myös tukea neuvonnan ja ohjauksen keinoin toimijan omatoimista varautumista ja turvallisuuskulttuuria sekä korostaa kohteen omatoimisen varautumisen merkitystä turvallisuuden parantamisessa.

Määräaikainen valvonta suoritetaan tyypillisesti pistokoeluontoisella tarkastuskierroksella, asiakirjavalvonnalla sekä asiakkaan kanssa turvallisuusasioista keskustelemalla. Valvontaa voidaan perustellusta syystä toteuttaa myös pelkkien asiakirjojen perusteella suoritettavana asiakirjavalvontana.

Valvottavat kohteet on jaettu kohdeluokkiin niiden pääasiallisen käyttötavan ja toiminnan mukaan. Luokituksessa on hyödynnetty tietoa myös erityyppisten kohteiden omaisuus- ja henkilövahinkoriskeistä.

Määräaikaisen valvonnan perusteella laaditaan pöytäkirja. Kohteiden määräaikaisvalvonnan yhteydessä havaittuja puutteita valvotaan joko asiakirjavalvontana tai jälkivalvontakäynnillä kohteessa.

Länsi-Uusimaa: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella määräaikaisten valvontakohteiden valvontavälit ovat 12–60 kk. Valvonnan suunnittelussa painotetaan potentiaalista henkilövahinkoriskiä ja tulipalojen suhteellista määrää kohdeluokittain. Tarkastusvälejä yhtenäistetään muiden HIKLU-pelastuslaitosten kanssa vuonna 2025. Muutoksissa kuitenkin huomioidaan tehdyt havainnot onnettomuuksien määrissä (sivut 40–41). Yksittäisten kohteiden valvontavälejä voidaan lyhentää tai pidentää tapauskohtaisesti vastuupalotarkastajan päätöksellä. Valvontavä-

lin muuttaminen suositellusta on perusteltava ja kirjattava Merlot-palotarkastusohjelmaan. Pelastusviranomaisen voi kuitenkin harkintansa perusteella lyhentää minkä tahansa yksittäisen valvontakohteen valvontaväliä tilanteen niin edellyttäessä. Valvontavälit on esitetty liitteessä 1. Liitteen kohdeluokittelu päivitetään vuoden 2025 aikana valtakunnallisen mallin mukaisesti.

Ensimmäinen yleinen palotarkastus uudessa tai peruskorjatussa kohteessa suoritetaan viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun kohteessa on suoritettu rakennuksen käyttöönottoon liittyvä palotarkastus. Vähäisten muutostöiden yhteydessä suoritettava tarkastus rakennushankkeen aikana ei vaikuta yleisen palotarkastuksen ajankohtaan.

Lisäksi Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos suorittaa vuosittain myös seuraavia valvontatoimenpiteitä.

Aluevalvonnassa tehdään turvallisuushavaintoja kiinteistöjen ulkopuolelta käsin. Aluevalvontaa kohdennetaan pääosin pientaloihin ja sitä suoritetaan vuosittain vaihtuvilla alueilla. Aluevalvonnassa kohteeseen jätetään tarvittaessa kirjallinen korjauskehoitus ja ohjeita tehtyjen havaintojen perusteella. Korjauskehoitus on rinnastettavissa viranomaisen antamaan suositukseen. Aluevalvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota esimerkiksi pelastusteihin, osoitenumeroihin, tonttien opastauluihin ja tuhopolttojen torjuntaan sekä sammutusveden saatavuuteen.

Puolustusvoimien hallinnassa olevat kohteet valvotaan yhteistoiminnassa joukko-osaston tai kohdetta hallinnoivan toimijan kanssa, puolustusvoimien kanssa yhteistyössä suunnitelluilla valvontaväleillä. Varuskuntien alueella olevien sotilaskohteiden palotarkastukset kirjataan varuskunnittain yhtenä kokonaisuutena Merlot -palotarkastusohjelmaan. Muiden kohteiden ja salassa pidettävien kohteiden osalta noudatetaan puolustusvoimien ohjeita tarkastusten kirjaamisesta.

Pelastuslaitos ei suorita *väestönsuojien* käyttöönottotarkastuksia eikä käytönaikaisia väestönsuojan määräaikaistarkastuksia. Väestönsuojia valvotaan määräaikaisen valvonnan yhteydessä.

Suuret työmaat ovat pelastustoiminnan näkökulmasta poikkeuksellisen haasteellinen toimintaympäristö, jossa onnettomuuksien ehkäiseminen ja pelastustoiminnan mahdollistaminen edellyttää huomattavia toimenpiteitä rakennushankkeeseen ryhtyvältä sekä rakennusurakoitsijoilta. Pelastuslaitos suorittaa tarvittaessa rakennustyömaille tarkastuksia hankkeen aikana riskiarvioinnin perusteella.

Asuinrakennusten valvonta

Pelastuslain 2 ja 3 luvun velvoitteet koskevat myös asuinrakennusten omistajia, haltijoita ja toiminnanharjoittajia. Valvontaa suoritetaan tarvittaessa asiakirjavalvontana asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointilomakkeen perusteella tai valvontakäynnein. Asukkaille kohdennetaan myös turvallisuusviestintää, jonka avulla pyritään korostamaan asukkaiden omaa vastuuta turvallisuudestaan ja tarjoamaan keinoja sen edistämiseksi.

Länsi-Uusimaa: Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi on keskeinen osa pientalojen, sekä niihin rinnastettavien kohteiden ja vapaa-ajan rakennusten valvontatoimintaa. Asukkaille postitetaan itsearviointia varten dokumentit turvallisuusviestintämateriaalin kanssa, joiden perusteella asukas tekee omatoimisen kartoituksen kotinsa paloturvallisuudesta. Vuonna 2024 asukkaille tarjottiin mahdollisuus vastata itsearviointiin myös sähköisesti ja englanniksi. Saatujen vastausten perusteella pelastusviranomaisen suorittaa kohteisiin palotarkastuksia tai esimerkiksi kohdentaa turvallisuusviestintää.

Vuoden 2025 aikana jatketaan pientalojen itsearvioinnin kehittämistä. Tulosten hyödyntämisen kehittämiseksi asukkaita pyritään ohjaamaan enenevässä määrin vastaamaan itsearviointiin sähköisesti. Tavoitteena on myös pilotoida taloyhtiöiden paloturvallisuuden itsearviointia vuoden 2025 aikana.

Paloturvallisuuden itsearviointia suoritetaan pientalojen lisäksi kouluissa. Koulujen osalta paloturvallisuuden itsearviointia tehdään joka toinen vuosi, jonka lisäksi pelastuslaitos tarjoaa koululle saman vuoden aikana turvallisuuskoulutusta.

Poistumisturvallisuusselvitysten käsittely

Pelastuslain 18 §:n mukaan toiminnanharjoittajalla hoitolaitoksissa, palvelu- ja tukiasumisessa ja muissa näihin verrattavissa kohteissa on velvollisuus huolehtia asukkaiden ja hoidettavien mahdollisuudesta poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa.

Pelastuslaitos valvoo edellä mainittujen kohteiden poistumisturvallisuuden tasoa valvontakäynneillä sekä arvioimalla toiminnanharjoittajan laatimaa poistumisturvallisuus selvitystä. Toiminnanharjoittaja voidaan myös velvoittaa toteuttamaan poistumiskoe poistumisjärjestelyjen toimivuuden ja poistumiseen kuluvan ajan todentamiseksi.

Poistumisturvallisuus selvitys tulee laatia ennen toiminnan aloittamista ja päivittää vähintään kolmen vuoden välein, tai kun toiminnassa tai tiloissa tapahtuu poistu-

misturvallisuuteen vaikuttavia muutoksia. Uudisrakentamisen yhteydessä rakentamismääräysten mukainen turvallisuusselvitys lähtökohtaisesti korvaa poistumisturvallisuusselvityksen.

Mikäli selvityksen perusteella arvioidaan, ettei kohteen poistumisturvallisuus täytä pelastuslain 18 §:n vaatimusta, toiminnanharjoittaja voidaan velvoittaa laatimaan poistumisturvallisuuden parantamisen toteuttamissuunnitelma. Suunnitelmassa määritellään toimenpiteet ja aikataulu, joilla toiminnanharjoittaja kehittää kohteen poistumisturvallisuutta. Tarvittaessa pelastusviranomainen voi antaa toiminnanharjoittajalle myös korjausmääräyksen esimerkiksi paloteknisen suojaustason parantamisesta poistumisturvallisuuden takaamiseksi.

Länsi-Uusimaa: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos päivittää poistumisturvallisuusselvitysten käsittelyn ohjeistusta ja koulutusta vuoden 2025 aikana. Ohjeistuksella pyritään myös parantamaan selvitysten tilastointia, jotta käytössä on ajantasaisempi tieto selvitysten tilanteesta ja selvitysvelvollisten kohteiden määrästä. Käsittelyssä ja tilastoinnissa siirrytään samalla täysin onnettomuuksien ehkäisyn sovelukseen, eikä manuaalisia tilastoja ole enää tarve ylläpitää.

5.5.2 Muu/ylimääräinen valvonta

Pelastusviranomainen voi harkintansa perusteella tehdä valvontaa kohteisiin esimerkiksi riski-ilmoitusten perusteella. Riski-ilmoitukset voivat tulla esimerkiksi alueen asukkailta, toiminnanharjoittajilta tai muilta viranomaisilta. Pelastusviranomainen voi kohdentaa valvontaa myös muiden ilmoitusten, omien havaintojensa tai pelastuslaitoksessa valittujen teemojen mukaisesti.

Ilmoitus ilmeisestä palonvaarasta tai onnettomuusriskistä

Jos viranomainen havaitsee virkatoimiensa yhteydessä tai muutoin saa tietää asunnossa tai rakennuksessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, tulee heidän ilmoittaa asiasta pelastuslaitokselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Valvonnan suorittamiseksi valitaan tarkoituksenmukainen valvontakeino, yleensä paikan päällä tehtävä palotarkastus. Ilmoituksesta riippuen asia voidaan joissakin tapauksissa käsitellä myös asiakirjojen perusteella tai neuvonnan ja ohjauksen keinoin. Korjaustoimenpiteiden suorittamista valvotaan tavanomaisin jälkivalvontamenettelyin.

Länsi-Uusimaa: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella vastaanotetaan keskiarvolta noin 170 ilmoitusta vuodessa. On odotettavissa, että ilmoitusten määrä tulee kasvamaan. Tähän vaikuttaa mm. lakiuudistus palovaroitinten hankinta- ja huoltovastuussa, jonka siirtymäaika päättyy vuoden 2026 alussa. Uudistus lisää taloyhtiöiden edustajien käyntejä esimerkiksi kerrostaloasunnoissa. Kasvukehitys on alkanut ja näkynyt jo vuoden 2024 puolella. Vuoden 2024 ilmoitusmäärissä on tapahtunut noin 40% laskennallinen kasvu verrattuna vuoden 2023 ilmoitusmääriin ja kasvukäyrän odotetaan jatkuvan vuonna 2025.

Vuonna 2025 toimintaa kehitetään ottamalla käyttöön pelastuslaitoksen oma sähköinen ilmoituskanava, joka tukee pelastuslaitoksen toimintaa nykyistä ilmoituslomaketta paremmin. Ilmoituskanavalla poiketaan valtakunnallisen ilmoituskanavan käytöstä, mutta samanaikaisesti vähennetään työn kuormittavuutta ja kohdennetaan pelastuslaitoksen valvonnan resurssia kustannustehokkaammin.

Yhteistyötä viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa tullaan jatkamaan myös vuonna 2025, ja erityisesti yhteistyötä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa tullaan tiivistämään. Myös muuta kehitystoimintaa edistetään hyvinvointialueen, maakunnan sekä valtakunnan tasolla.

Yleisötapahtumat

Pelastusviranomainen valvoo yleisötapahtumien palo- ja henkilöturvallisuutta sekä tapahtumanjärjestäjän omatoimista varautumista ja pelastussuunnitelman laadintaa. Pelastussuunnitelmavelvoitteisten tapahtumien pelastussuunnitelmat arvioidaan. Lisäksi pelastussuunnitelman laadintaan ja tapahtuman turvallisuusjärjestelyihin liittyen annetaan neuvontaa ja ohjausta. Tapahtumaan suoritetaan tarvittaessa valvontakäynti.

Tapahtuman ollessa erityisen suuri tai muuten järjestelyiltään poikkeava, pelastusviranomainen pyrkii neuvomaan ja ohjaamaan tapahtumajärjestäjää jo suunnitteluvaiheessa, jotta pelastustoiminnan edellytysten ja omatoimisen varautumisen asianmukaisesta toteutumisesta voidaan varmistua.

Yleisötapahtumiin suoritetaan valvontakäyntejä riskiperusteisesti. Pelastusyksikkö ja ensihoito osallistuvat tarvittaessa valvontakäynnille. Lisäksi suurissa ja poikkeavissa tapahtumissa tehdään tarvittaessa tapahtuma-aikaista valvontaa.

Länsi-Uusimaa: Yleisötapahtumien valvontaan kuuluu yleisötapahtumien pelastussuunnitelmien valvonta sekä yleisötapahtumien palotarkastukset. Kaikki asiakkaiden toimittamat pelastussuunnitelmat arvioidaan ja tarvittaessa niitä pyydetään täydentämään ennen tapahtuman järjestämistä. Pelastussuunnitelmien laatimisen

neuvonnassa ja arvioinnissa noudatetaan Pelastuslain (379/2011) 16 § vaatimuksia.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos tekee valtakunnallista yhteistyötä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston tapahtumaturvallisuuden asiantuntijaverkostossa. Yhteistyön tavoitteena on pelastuslaitosten toimintatapojen ja asiakkaiden ohjeistamisen yhdenmukaistaminen tapahtumaturvallisuuden osalta. Lisäksi yhteistyötä tehdään mm. Länsi-Uudenmaan poliisin sekä Espoon kaupungin kanssa.

Suurten (yli 2000 yhtäaikaista osallistujan) tapahtumien osalta pelastusviranomaisen pyrkii käymään viranomaisneuvotteluja järjestävän tahon kanssa. Neuvotteluissa käydään läpi tapahtuman turvallisuuteen vaikuttavia asioita kuten poistumisturvallisuus, pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytykset sekä kemikaalien ja erikoistehosteiden käyttö.

Yleisötapahtuman palotarkastus pyritään suorittamaan, jos tapahtumassa:

- on läsnä yli 2000 osallistujaa samanaikaisesti tai
- käytetään pyroteknisiä tehosteita (pl. ilotulitukset ja ilotulitusnäytökset) tai
- tapahtuma järjestetään paikassa, jota ei ole suunniteltu yleisötapahtumien järjestämiseen tai tapahtumapaikan voidaan muutoin katsoa merkittävästi lisäävän henkilöturvallisuusriskiä (esim. maanalaiset tilat, saaristo).

Myös muita yleisötapahtumia voidaan tarkastaa pelastusviranomaisen harkintaan perustuen. Vuosittain, samoilla järjestelyillä toteutettavien yleisötapahtumien osalta tarve palotarkastukselle määritellään tapauskohtaisesti.

Tilapäismajoitus

Tilapäismajoitusten osalta valvotaan toiminnan palo- ja henkilöturvallisuutta sekä rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan omatoimista varautumista ja pelastussuunnitelman laadintaa.

Kohteisiin, joissa järjestetään tilapäismajoitusta, suoritetaan ilmoituksen perusteella asiakirjavalvontaa, ja tarvittaessa kohteeseen suoritetaan palotarkastus turvallisen majoittumisen edellytysten tarkastamiseksi. Valvontakäynnin tarpeellisuus perustuu riskinarviointiin.

Länsi-Uusimaa: Tilapäismajoituksen osalta noudatetaan valtakunnallista ohjetta tilapäismajoituksen turvallisuusjärjestelyistä kokoontumistiloissa (2022).

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos suorittaa palotarkastuksen kaikkiin niihin tilapäismajoituskohteisiin, joissa ei aiemmin ole vastaavaa tarkastusta tehty. Palotarkastuksella määritellään mm. tilapäismajoitukseen soveltuvat tilat ja mahdolliset eri-

tyisehdot majoituksen toteuttamisen aikaan. Jos kohteessa järjestetään tilapäismajoitusta toistuvasti esim. vuosittain, tarkastuskäynnin tarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

Paloturvallisuuslaitteet

Paloturvallisuuslaitteilla tarkoitetaan yleensä mm. automaattisia paloilmoittimia, sammutuslaitteistoja, savunpoistojärjestelmiä, sammutusvesiputkistoja sekä poistumisvalaistusjärjestelmiä. Näiden laitteiden huolto- ja kunnossapitovastuu on aina kiinteistön omistajalla, haltijalla ja toiminnanharjoittajalla.

Pelastuslaitos valvoo laitteiden kunnossapitoa ja toimintaa pääasiallisesti määräaikaisen valvonnan yhteydessä sekä asiakirjavalvonnalla. Lisäksi valvotaan, että laitteiden käytettävyyks on asianmukaisessa kunnossa. Pelastuslaitos myös antaa ohjausta laitteistojen suunnittelussa.

Automaattisten paloilmoittimien erheelliset hälytykset työllistävät pelastuslaitoksia merkittävästi. Erheellisten palohälytysten vähentämiseksi pelastuslaitos lähettää korjauskehotuksen kiinteistöihin, joista on edeltävän 12 kuukauden aikana tullut vähintään kaksi erheellistä paloilmoitusta. Pelastuslaitos myös ohjaa ja neuvoo asiakkaita erheellisten paloilmoitusten vähentämisessä. Kolmannesta ja siitä seuraavista 12 kuukauden aikana tapahtuvista erheellisistä paloilmoituksista pelastuslaitos voi laskuttaa hälytyksistä vahvistetun laskutustaksan mukaisesti.

Länsi-Uusimaa: Paloturvallisuuslaitteiden osalta Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen tavoitteena on vastata 100 % tullessiin toimenpidepyyntöihin (esim. automaattisen paloilmoittimen elinkaarikirjojen neuvonta, laitteiden määräaikaistarkastusten perusteella tehtävä neuvonta ja valvonta, erheellisiin paloilmoituksiin liittyvä ohjaus ja neuvonta sekä VIRVE2 siirtymään liittyvä ohjaus, neuvonta ja valvonta). Vuoden 2024 osalta tähän tavoitteeseen tullaan pääsemään.

Erheellisiä paloilmoituksia pyritään vähentämään asiakkaiden ohjauksella ja neuvonnalla. Erheellisten paloilmoitusten käsittelyä ohjaa pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ohje ”Erheellisten paloilmoitusten maksullisuus”. Taulukossa 7 on esitetty erheellisten paloilmoitusten määrä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella. Nousevaan trendiin vaikuttaa mm. laitteiden jatkuvasti kasvava määrä. Erheellisten paloilmoitusten ennaltaehkäisyyn käytettävää henkilöresurssia on kasvatettu vuoden 2024 aikana. Tältä osin vaikuttavuutta voidaan arvioida vuosien 2025-2026 aikana, jos henkilöresurssi saadaan säilytettyä. Lisäksi tullaan jatkamaan pelastustoiminnan henkilöstölle annettavaa sisäistä koulutusta erheellisten paloilmoitusten neuvonnasta ja tietojen kirjaamisesta Pronto-järjestelmään, joilla molemmilla on suuri merkitys ennaltaehkäisyä tukevaan työhön.



Taulukko 7: erheellisten paloilmoitusten lukumäärän kehitys vuosina 2018–2023

Viranomaisviestintäverkon (VIRVE 2) käyttöönottoon varaudutaan Länsi-Uudenmaan alueella. Vuosien 2024-2025 aikana kontaktoidaan ne kohteet, joihin on aiemmin asennettu virve-toistimia sisäkuuluvuuden parantamiseksi. Sisäkuuluvuuden parantamisen toimenpiteistä määrätään määräaikaisten valvonnan yhteydessä tai erillisellä asiakirjavalvonnan määräyksellä. Tavoitteena on, että VIRVE 2 -kuuluvuus on näissä kohteissa varmistettu vuoden 2025 loppuun mennessä.

5.5.3 Kemikaalivalvonta

Kemikaalilainsäädännön valvonta

Pelastusviranomainen valvoo vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, nk. kemikaaliturvallisuuslaki) 115 §:n perusteella vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä kemikaalien säilytystä. Kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n mukaan vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen pelastusviranomaiselle.

Lisäksi kemikaaliturvallisuuslain 115 §:n perusteella pelastusviranomainen valvoo yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen ilotulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä ja luovutusta yksityiseen kulutukseen sekä räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteina yleisötilaisuuksissa tai yleisissä kokouksissa.

Kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä säilytystä harjoittaviin kohteisiin kohdistuu osaltaan myös pelastuslain mukaista määräaikaista valvontaa.

Ilmoitusvelvollisten kemikaalikohteiden valvonta

Pelastusviranomaisen tulee kemikaaliturvallisuuslain 25 §:n mukaan tehdä vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista päätös, koska kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen. Päätös tehdään toiminnanharjoittajan toimittaessa kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n mukaisen ilmoituksen. Päätöksessä voidaan asettaa ehtoja liittyen kemikaaliturvallisuuslain 2. luvun turvallisuusvaatimuksiin.

Pelastusviranomaisen on kemikaaliturvallisuuslain 27a §:n perusteella tarkastettava vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittava tuotantolaitos ennen sen käyttöönottoa. Tarkastuksella valvotaan tuotantolaitoksen toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimuksenmukaisuus sekä se, että tuotantolaitos on säännösten sekä asiasta tehdyn päätöksen mukaisessa kunnossa. Pelastusviranomainen toimii ilmoitusta käsitellessään tarvittaessa yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten TUKES:n kanssa, ja suorittaa laitoksiin tarvittaessa ennakkokatselmuksia.

Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen tai muun kohteen määräaikaaisessa valvonnassa kiinnitetään huomiota tuotantolaitoksen turvalliseen käyttöön, laitoksen rakenteiden, laitteistojen ja varusteiden huoltoon ja kunnossapitoon, henkilöstön koulutukseen ja opastukseen sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan organisointiin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien kohteiden valvonta

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/ 2005) 23 § mukaista laajamittaista kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien laitosten valvontaa suoritetaan yhteistyössä TUKES:in kanssa. Valvonnassa saatuja tietoja hyödynnetään suuronnettomuusvaarallisten tuotantolaitosten ulkoisen pelastussuunnitelman laadinnassa. Valvonnan yhteydessä pyritään varmistamaan, että kohteen turvallisuusselvityksessä ja sisäisessä pelastussuunnitelmassa on riittävät tiedot pelastuslaitoksen ulkoista pelastussuunnittelua varten.

Öljyntorjuntavalmiuden valvonta

Pelastuslain mukaisesti pelastuslaitoksen on valvottava alueellaan öljytuotteita sekä muita kemikaaleja varastoivien tai käsittelevien laitosten öljyntorjuntavalmiutta. Öljyntorjuntavalmiuden vaatimustaso määräytyy kohteessa varastoitavien tai käsiteltävien öljytuotteiden määrien perusteella. Ainemäärät ja niihin perustuvat velvollisuudet on määritetty pelastuslaissa.

Öljyntorjunnan osalta pelastuslaitokset tekevät tiivistä yhteistyötä toiminnanharjoittajien ja muiden viranomaisten kanssa. Pelastuslaitos antaa myös ohjausta ja neuvontaa öljyntorjuntaan liittyvissä kysymyksissä.

Pyroteknisten tuotteiden valvonta

Ilotulitteiden käyttöä, pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä sekä räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteina valvotaan siten, kuin niistä kemikaaliturvallisuuslaissa säädetään.

Pyroteknisten tuotteiden kaupan varastoihin toimitetaan valvontakäynti vuosittain ajoittuen ilotulitteiden kaupan myyntisesonkeihin. Valvontakäynnillä varmistetaan, että varastointi- ja myyntipaikat ovat säännösten ja annetun päätöksen mukaiset.

Öljylämmityslaitteistot

Sumutuspolttimella varustettujen öljylämmityslaitteistojen turvallisuutta valvotaan suorittamalla öljylämmityslaitteistoon kohdennettu valvontakäynti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun laitteiston omistaja on saattanut käyttöönotettavan öljylämmityslaitteiston pelastuslaitoksen tietoon.

Maanalaisille öljysäiliöille tulee suorittaa määräaikaistarkastukset 2, 5 tai 10 vuoden välein riippuen öljysäiliön kuntoluokasta, sijainnista ja kunnan ympäristömääräyksestä. Tarkastuksen suorittaa TUKES:n hyväksymä tarkastusliike.

Länsi-Uudenmaan kemikaalivalvonta

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella on käytössä erillinen kemikaalivalvontasuunnitelma, jossa kuvataan pelastusviranomaiselle kuuluva vaarallisten kemikaalien valvonta ja valvonnan toteuttaminen Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella. Kemikaalivalvontasuunnitelma löytyy pelastuslaitoksen verkkosivuilta ([Valvonta ja palotarkastus | Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos](#)).

Merlot-palotarkastukseen on kirjattu 555 kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista laadittua päätöstä, joista osa on määräaikaaisia. Osa vähäistä kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavien laitosten ilmoituksista on arkistoitu paperimuodossa kunkin kunnan paloasemalle. Vaarallisia kemikaaleja käsittelevien valvontakohteiden määrä on n. 500. Jakeluasemien määrä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on n. 135.

Öljyntorjunnan osalta pelastuslaitos noudattaa sisäistä ohjetta ”öljyntorjunnan valmiuden valvonta”. Kohteiden öljyntorjuntavalmius määritellään osana kemikaalilupaprosessia tai vaatimukset perustuvat TUKES:n hyväksymän kemikaaliluvan eh-

toihin. Kohteiden valvonta suoritetaan osana määräaikaista valvontaa. Rannikko-alueilla ja vesistön lähistöllä olevissa kohteissa valvonta suoritetaan öljyntorjuntaan perehtyneen henkilön toimesta.

Kemikaalivalvonnan kehitystyö tehdään pääasiassa pelastuslaitosten kumppanuusverkoston yhteistyönä. Vuonna 2025 järjestettävän sisäisen koulutuksen aihe kartoitetaan henkilöstölle lähetettävällä kyselyllä vuoden 2024 lopussa.

6. Muusta HIKLU-alueesta poikkeava toiminta: Länsi-Uusimaa

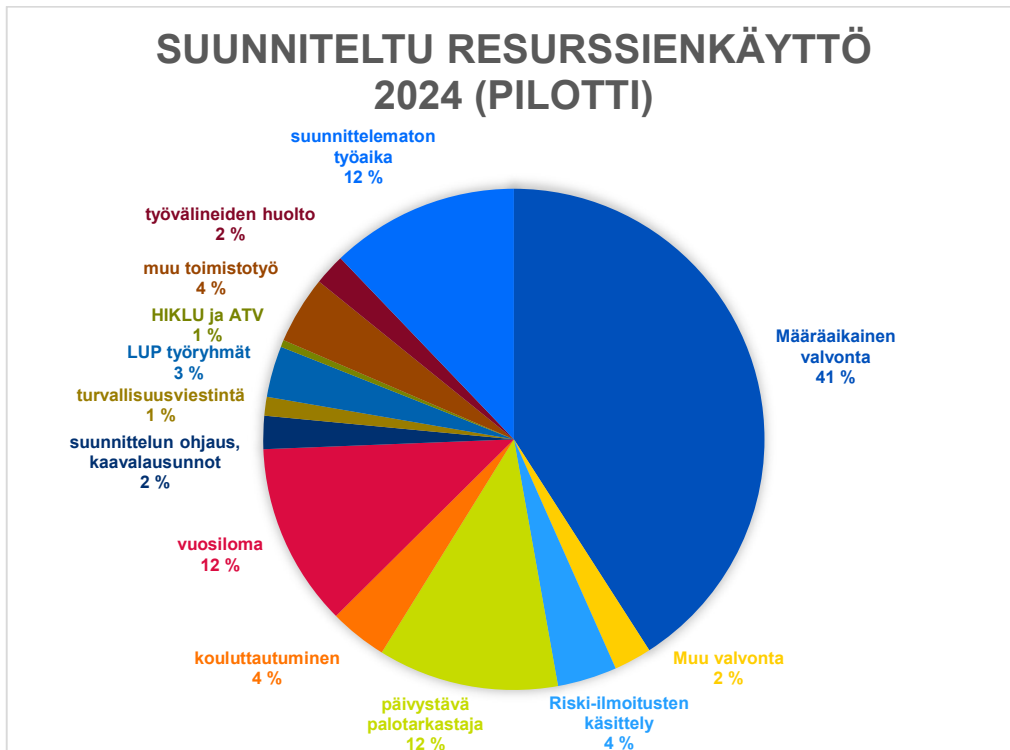
Toimenpiteet ja resurssit

Valvontatoimenpiteiden ja turvallisuusviestinnän vuosisuunnitelma vuodelle 2025 on esitetty taulukossa 8.

	Arvio vuoden 2025 aikana suoritettavista toimenpiteistä [lkm]
Turvallisuusviestintä	Tapatumia n. 500 kpl SOME-viestintänä tehdään vähintään 30 turvallisuusviestintää sisältävää päivitystä. Päivystävän palotarkastajan käsittelemänä 1500–2500 yhteydenottoa, jotka turvallisuusneuvontaa.
Määräaikainen valvonta	1841
Asuinrakennukset	9 000 (5000 pientalon itsearviointia, 4000 aluevalvontaa)
Muut valvontakohteet	175
Kemikaalikohteiden valvonta	150
Kaavoitusyhteistyö	Kaavakannanottopyynnot 60, kaavoitukseen liittyvät viranomaispalaverit 20
Rakentamisen suunnittelun ohjaus	200 neuvottelua asiakkaiden (suunnittelijat) kanssa 1000 suunnittelua ohjaavaa sähköpostia 100 yhteistyötapaamista rakennusvalvontaviranomaisen kanssa 200 sähköistä lausuntoa rakennushankkeisiin
Muu viranomaisyhteistyö	150

Taulukko 8: Arvio tehtävistä onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteistä vuodelle 2025.

Taulukossa 8 esitetystä, kappalemääriin perustuvasta resursoinnin esittämisestä tullaan seuraavien vuosien aikana siirtymään tarkempaan resurssien käytön suunnitelmaan. Tavoitteena on saada nykyistä tarkempi kuva siitä, kuinka paljon onnettomuuksien ehkäisyn resurssia suunnitellaan ja käytetään mihinkin toimenpiteisiin. Vuoden 2024 aikana pilotoitiin suunnitellun työn kartoitusta, jolloin kirjattiin joidenkin palotarkastajien keskimääräinen työajankäyttö työtehtävittäin. Tulokset on esitetty taulukossa 9. Taulukko ei vielä anna suunnitellun työmäärän tai resurssien kokonaiskuvaa, sillä se ei kata koko onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstöä tai kaikkia työtehtäviä. Taulukkoa ja resurssien suunnittelun ja käytön kirjauksia jatkokehitetään vuoden 2025 aikana.



Taulukko 9: pilotoitu malli resurssien käytön suunnittelusta

Tällä hetkellä turvallisuusviestinnän tai valvontatoiminnan henkilöresurssien tarkka määrittäminen on vaikeaa.

Turvallisuusviestintää tehdään osana kaikkea pelastuslaitoksen toimintaa asiakasrajapinnassa. Turvallisuusviestintään on käytetty vuosittain noin seitsemän henkilötyövuotta. Turvallisuusviestinnän voimavaroina on tällä hetkellä päätoimisia turvallisuuskouluttajia, mutta tämän lisäksi muu henkilöstö osallistuu turvallisuusviestintään oman työnsä osana.

Valvontatoimintaa suorittavaa henkilöstöä on useassa eri henkilöstöryhmässä ja heidän valvontatoimintaan kohdennettu työaika ei ole tarkkaan mitattavissa. Valvontatoiminnan resurssit muodostuvat päätoimisista palotarkastajista, P3-palotarkastajista (palotarkastajat toimivat päivystävinä palomestareina ja tekevät vuoro-työtä), johtavista palotarkastajista sekä myös operatiivisen pelastustoiminnan henkilöstöstä. Päätoimisia palotarkastajan virkoja on 19, P3-palotarkastajien 4 ja johtavien palotarkastajien 8. Pelastustoiminnan henkilöstö osallistuu valvontatoimintaan erityisesti aluevalvonnan osalta. Uusia P3-palotarkastajien virkoja ei enää perusteta, joten seuraavien vuosien aikana tullaan tilanteeseen, jossa kaikki palotarkastaja-tehtävänimikkeellä työskentelevät, käyttävät 100% työajastaan onnettomuuksien ehkäisyn työhön. Tämä tulee osaltaan helpottamaan käytettävissä olevien resurssien kartoittamista.

Vaikuttavuuden arviointi

Pelastuslaitoksen omavalvonnan yhteydessä kerätään tiedot toteutuneista toimenpiteistä sekä onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyistä resursseista ja tilastotietoja toteutuneista onnettomuuksista. Toteutunutta työtä verrataan vuosittain suunnitel- tuun. Sekä suunnitellut että toteutuneet toimenpidemäärät kirjataan PRONTOon onnettomuuksien ehkäisyn lomakkeeseen.

Onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytettävät resurssit kirjataan PRONTOon henkilötyövuosina. Resursseiksi ei lasketa pelkästään valvontatyöhön käytettyjä henkilötyövuosia, koska muillakin työmenetelmillä on hyvin merkittävä vaikutus onnettomuuksien määrään. Resursseissa erotellaan päätoimiset, osa-aikaisesti toimivat, työvuorot, sopimuspalokunnat sekä muun sopimuksen perusteella toimivat. Tiedot kerätään vuodenvaihteessa kuluneen vuoden toteumasta.

Onnettomuuksien ehkäisytyön vaikuttavuuden arviointia kehitetään voimakkaasti Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella. Kehitystyössä tehdään yhteistyötä valtakunnallisella tasolla, sillä vaikuttavuuden mittaamisessa halutaan huomioida myös pelastuslaitosten välisen vertailun mahdollistaminen. Vaikuttavuuden arvioinnin

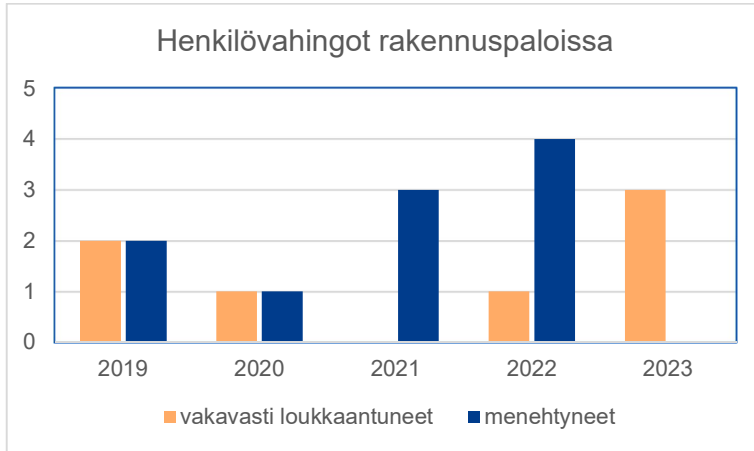
odotetaan kehittyvän uuden onnettomuuksien ehkäisyn järjestelmän käyttöönoton mukana, sillä uuden järjestelmän on tarkoitus tuottaa nykyistä kehittyneempiä tilastoja tehdyistä valvontatoimenpiteistä.

Tällä hetkellä vaikuttavuuden arvioinnin mittareiksi on valittu seuraavia, PRONTO-järjestelmästä saatavilla olevia tunnuslukuja:

- Henkilövahingot rakennuspaloissa (palokuolemat ja vakavat loukkaantumiset)
- Osuus asuinrakennuspaloista, joissa ei ole ollut palovaroitinta (% , mahdollisuuksien mukaan erottelu erillisiin pientaloihin, rivi- ja ketjutaloihin sekä asuin-kerrostaloihin)
- Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä valvontasuunnitelman mukaisissa ryhmissä
- Osuus rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin (erottelu asuinrakennuksiin ja muihin).
- Omaisuusvahingot kaikissa rakennuspaloissa ja rakennuspalovaaroissa.
- Keskimääräinen vahinko (€/palo, mahdollisuuksien mukaan valvontaluokittain)

Alle on koottu vaikuttavuuden arvioinnin tunnuslukujen tilastoja. Käytettävät tilastot ovat yleensä 1-2 vuotta vanhoja johtuen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman laadinta-ajankohdasta. Vaikuttavuuden arvioinnin tilastot on poimittu Pronto-järjestelmästä. Tietojen syvempi analysointi ja hyödyntäminen onnettomuuksien ehkäisyn työssä olisi tärkeää, mutta tälle ei ole pystytty resursoimaan riittävästi työaikaa vuoden 2024 aikana. Tilastojen analysoinnissa tulisi myös kiinnittää huomiota tulosten vertailtavuuteen valtakunnallisesti, jotta alueelliset riskit ja trendit tulisivat paremmin esiin.

Taulukossa 10 on esitetty henkilövahingot rakennuspaloissa Länsi-Uudenmaan alueella vuosina 2019-2023. Koska alueella tapahtuu vain yksittäisiä henkilövahinkoja vuositason tasolla, on niistä vaikea muodostaa erityisiä trendejä, joista voitaisiin edelleen kehittää onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä. Tapaukset käsitellään yleensä palontutkinnan kautta, jolloin myös ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin otetaan kantaa ja ne huomioidaan onnettomuuksien ehkäisyn työssä. Laajempi, koko Suomen kattava tilastointi henkilövahinkoihin johtavista syistä tukisi nykyistä toimintaa yksittäisten tapausten käsittelyä paremmin.



Taulukko 10: Henkilövahingot rakennuspaloissa

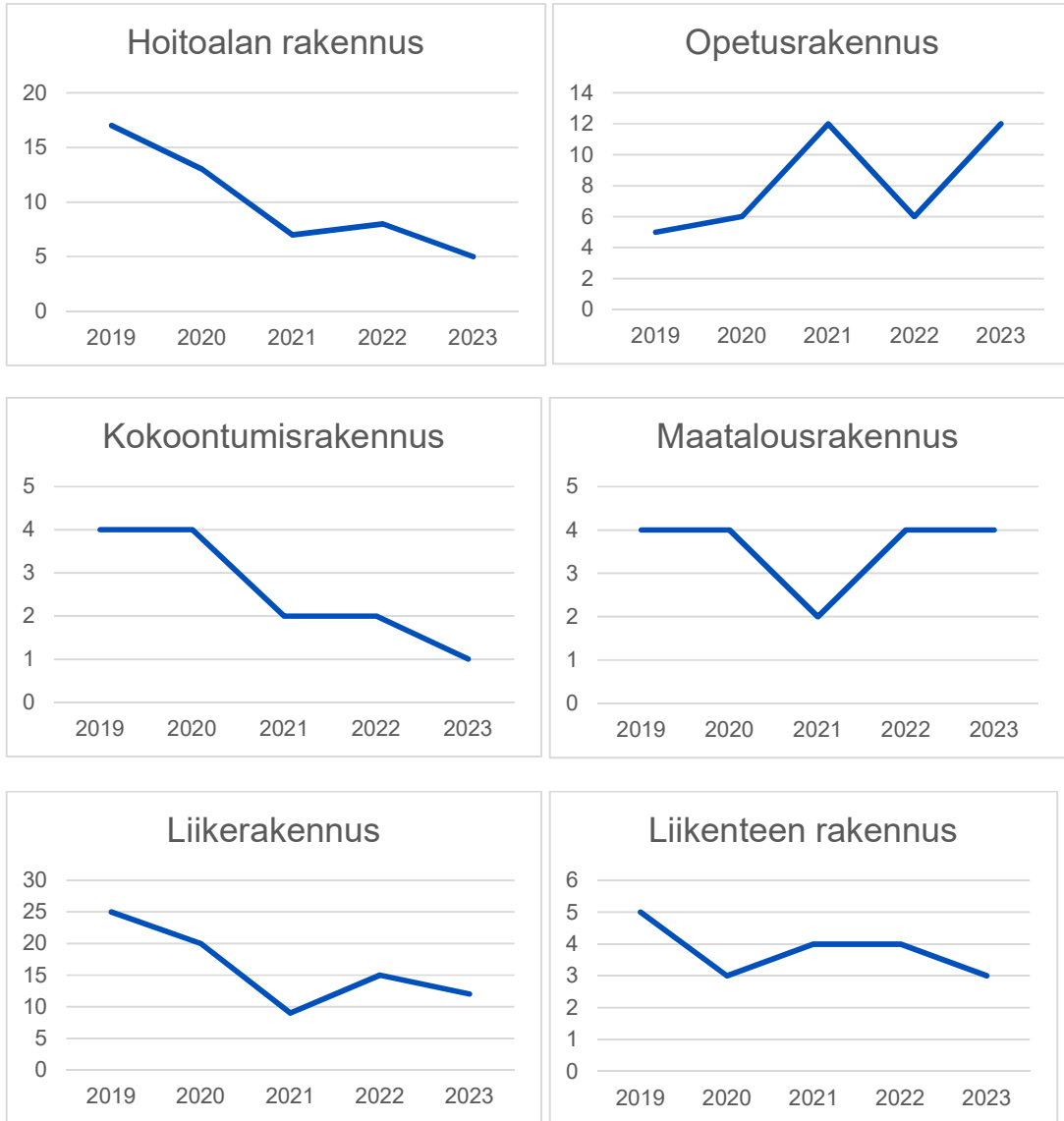
Taulukossa 11 on esitetty osuus rakennuspaloista, joissa ei ole ollut palovaroitinta. Vaihtelusta huolimatta suunta on positiivinen. On todennäköistä, että määrä tulee edelleen laskemaan, kun siirtymäaika uuden palovaroitinlain osalta lakkaa. Jatkossakin palovaroitinten määrän kehitystä on syytä tarkkailla erityisesti pientalojen osalta.

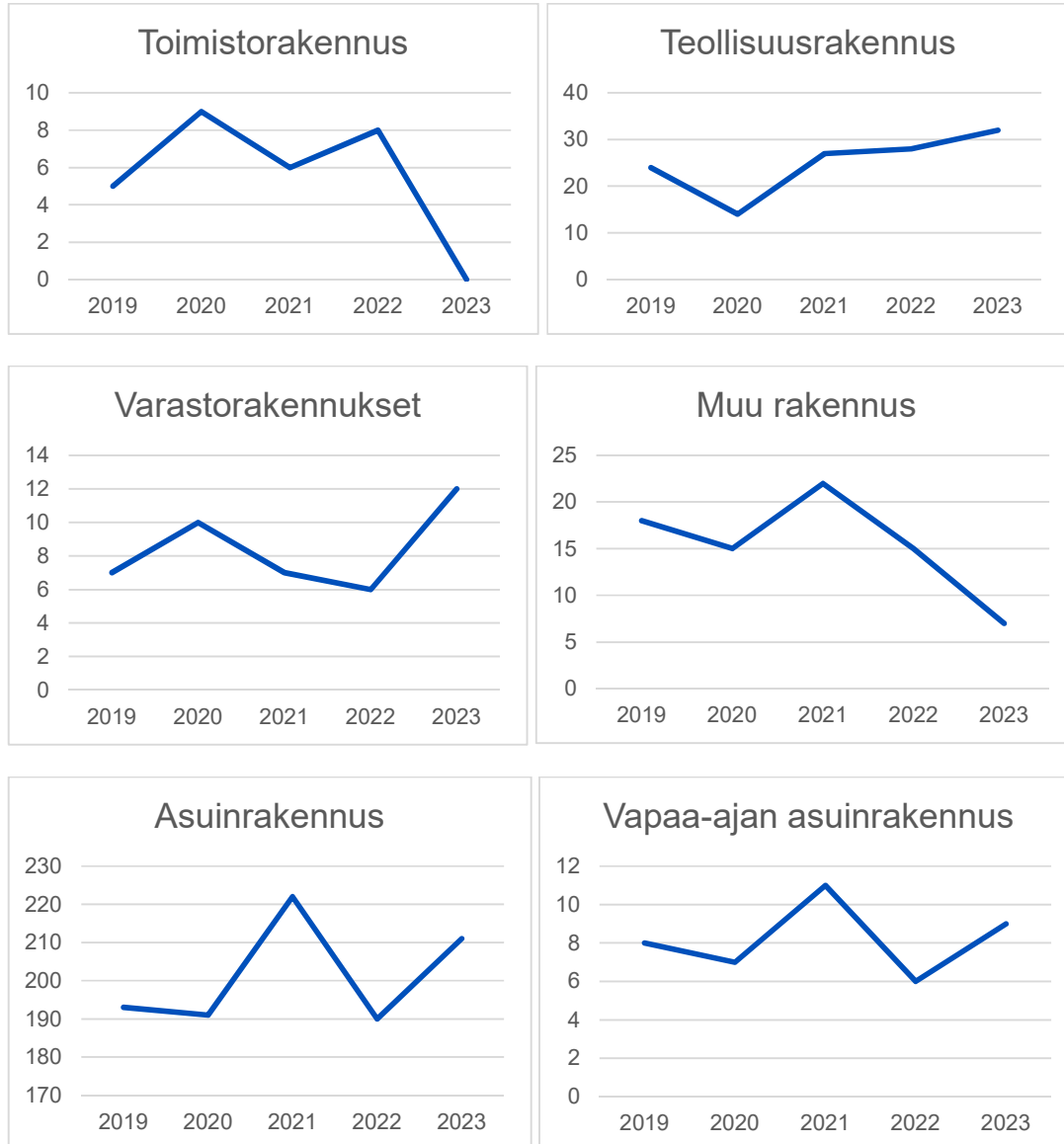


Taulukko 11: Osuus asuinrakennuspaloista, joissa ei ole ollut palovaroitinta

Alla olevissa taulukoissa 12-24 on esitetty rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä valvontasuunnitelman mukaisissa ryhmissä. Suuressa osassa rakennustyypeistä on havaittavissa laskeva suunta rakennuspaloissa ja rakennuspalovaaroissa. Näiden huomioiden pohjalta on voitu mm. pidentää lähtökohtaista tarkastusväliä hoitoalan rakennuksissa ja kokoontumistiloissa, jolloin valvontavälit ovat yhtenäisempiä Uudenmaan alueella. Kuitenkin, vaikka Länsi-Uudenmaan alueella teollisuus- ja varastorakennusten valvontavälit ovat muita Uudenmaan pelastuslaitoksia tiukemmat, ei niihin tehdä yhtenäistämistä tukevia muutoksia, sillä onnettomuusmäärät ovat näissä rakennustyypeissä noususuuntaisia.

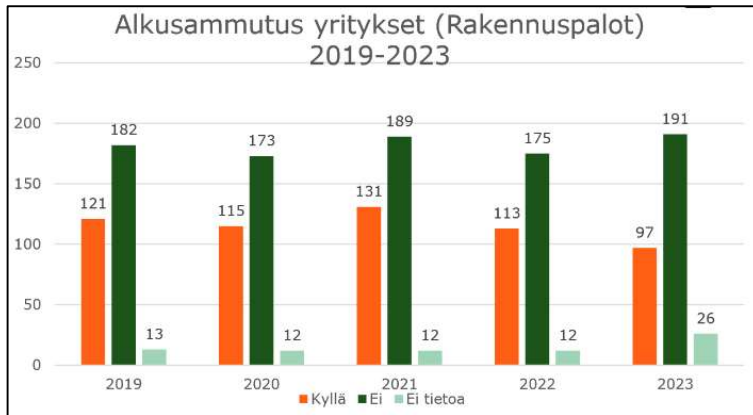
Asuin- ja vapaa-ajanrakennusten tilastoissa näkyvät korona-pandemian vaikutukset, jolloin kotona ja vapaa-ajan rakennuksissa myös vietettiin enemmän aikaa. Näistä ajoista ollaan palaamassa takaisin pandemiaa edeltäviin lukuihin. Lukumäärällisesti asuinrakennuksissa on merkittävästi enemmän rakennuspaloja ja rakennuspalovaaroja, joka osaltaan selittyy myös rakennusten määrällä.





Taulukot 12-24: rakennuspalojen määrä rakennustyypeittäin

Taulukoissa 25 ja 26 on esitetty osuus rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin ja alkusammutuksen vaikuttavuus. Alkusammutuskaluston käyttöön ja alkusammutuksen tehokkuuteen voidaan parhaiten vaikuttaa turvallisuuskoulutuksilla. Taulukoista on nähtävissä, että isossa osassa pelastuslaitoksen tilastointia ei alkusammutuksen merkitystä ole arvioitu. Tämä olisi tärkeä tieto onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuuden mittaamiseksi.

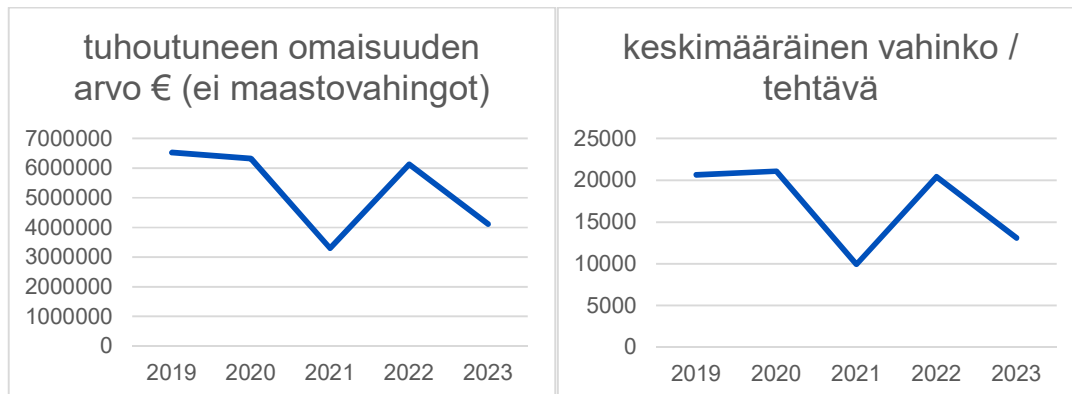


Taulukko 25: osuus rakennuspalloista ja rakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin

Vuosi	Rakennuspalojen määrä	Alkusammutusta yritettiin	Ei vaikutusta	Rajoitti paloa	Sammutti palon	Tieto puuttuu	Levitti paloa
2019	316	121 (38 %)	12	32 (26 %)	77 (64 %)	195	0
2020	300	115 (38 %)	12	22 (19 %)	81 (70 %)	185	0
2021	332	131 (39 %)	6	28 (21 %)	96 (73 %)	201	1
2022	300	113 (38 %)	18	31 (27 %)	63 (56 %)	187	1
2023	314	97 (31 %)	8	24 (25 %)	64 (66 %)	217	1
keskiarvo	312,4	115,4		27,4	76,2		

Taulukko 26: alkusammutuksen vaikuttavuus

Taulukoissa 27 ja 28 on esitetty omaisuusvahingot kaikissa rakennuspalloissa ja rakennuspalovaaroissa sekä keskimääräinen vahinko tehtäväkohtaisesti. Myös näissä tilastoissa on nähtävissä pandemian aiheuttama notkahdus. Omaisuusvahinkojen osalta luvut ovat pelastustoiminnan johtajan tekemiä arvioita, eikä niiden paikkansapitävyyttä ole mahdollista arvioida olemassa olevilla työkaluilla ja resursseilla. Niitä voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavina.



Taulukko 27: tuhoutuneen omaisuuden arvo

Taulukko 28: keskimääräinen vahinko / tehtävä

Toiminnassa tapahtuvia muutoksia

Vuoden 2026 alusta pelastuslaitoksella otetaan käyttöön uusi onnettomuuksien ehkäisyn järjestelmä, joka korvaa nykyisen valvontajärjestelmä Merlotin. Siirtyminen uuteen järjestelmään vaatii merkittäviä henkilöresursseja jo vuoden 2025 aikana, jolloin järjestelmää testataan ja dataa siirretään vanhasta järjestelmästä uuteen. Tämän vuoksi pelastuslaitos keskittyy ensisijaisesti tässä suunnitelmassa jo mainittujen kehitystoimenpiteiden suorittamiseen ja ottaa käsittelyyn muita kehitystoimenpiteitä vain, jos niille on varattavissa riittävästi resurssia.

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmasta poikkeaminen

Poikkeusolojen vallitessa tai erityisen painavasta syystä (esimerkiksi pitkittynyt häiriötilanne) onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmasta voidaan poiketa, mikäli se on tarpeen tehtävien priorisoinnin vuoksi tai mikäli palvelutason ylläpitäminen joillain osa-alueilla on käytännössä mahdotonta. Päätöksen poikkeamisesta tekee pelastusjohtaja viranhaltijapäätöksen.

Lähteet

- (1) Uudenmaan liitto (2024). Uudenmaan väestönkasvu oli ennätysellisen nopeaa vuonna 2023. Verkkosivu: < [Uudenmaan väestönkasvu oli ennätysellisen nopeaa vuonna 2023 \(uudenmaanliitto.fi\)](#)>. Sivulla käyty: 17.09.2024.
- (2) Tilastokeskus (2023). Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne 31.12.2022. Verkkosivu: <[Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosi. PxWeb \(stat.fi\)](#)>. Sivulla käyty: 21.11.2023.
- (3) Helsingin kaupunginkanslian tilastojulkaisuja (2019). Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2018–2035. Verkkosivu < [19_03_14_Tilastoja_3_Vuori.pdf \(hel.fi\)](#)>. Sivulla käyty 10.4.2024.
- (4) Uudenmaan pelastuslaitokset (2023). Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi.
- (5) STM (2020). Turvallisesti kaiken ikää - Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021–2030 sekä selvitys kustannuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:33. Verkkosivu: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162537/STM_2020_33_j.pdf?sequence=4&isAllowed=y>. Sivulla käyty: 17.09.2024.
- (6) Tilastokeskus (2024). Moottoriajoneuvokanta - Liikennekäytössä olevat henkilöautot käyttövoiman mukaan 1990-2023. Verkkosivu: < [Moottoriajoneuvokanta - Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)> Sivulla käyty 18.09.2024.
- (7) Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustietokanta Pronto. <<https://pronto-net.fi/>>.
- (8) Helsingin kaupunki (2018). Sään ja ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit Helsingissä. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:6. Verkkosivu: <<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-06-18.pdf>>. Sivulla käyty: 17.09.2024.
- (9) Uudenmaan liitto (2022). Uusimaa-kaava 2050 - Uudenmaan rakennesuunnitelma. Verkkosivu: <[Uudenmaan rakennesuunnitelma \(uudenmaanliitto.fi\)](#)>. Sivulla käyty: 17.09.2024.

Muu taustamateriaali

Tilastokeskus (2020). Suomen virallinen tilasto (SVT): Työtapaturmat. <https://www.stat.fi/til/ttap/2018/ttap_2018_2020-06-17_fi.pdf>. Sivulla käyty: 18.09.2024.

Valtioneuvoston kanslia (2021). Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja myönteisen erityiskohtelun mahdollisuudet. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:7. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162857/VN_2021_7.pdf?sequence=4>. Sivulla käyty: 18.09.2024.

UKK-instituutti (2021). Koulussa tapahtuvat tapaturmat. Verkkosivu: <<https://www.tervekoululainen.fi/ylakoulu/tapaturmat/koulutapaturmat/>>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017). Kansallinen Uhri-kyselytutkimus 2017. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135809/TY%c3%962017_45_UHRI_.WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Liikennevirasto (2014). Valtakunnallinen tieliikenne-ennuste 2030. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 13.2014. <https://julkaisut.vayla.fi/pdf8/Its_2014-13_valtakunnallinen_tieliikenne-ennuste_web.pdf>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Kuntaliitto (2018). Pelastuslaitosten valvonnan aapinen. Verkkosivu: <<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2018/1945-pelastuslaitosten-valvonnan-aapinen>>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Visitory (2023). Uusimaa – majoitustilastot. Verkkosivu: <[Uusimaa - Majoitus-tilastot ja Matkailutilastot - visitory](#)>. Sivulla käyty 21.11.2023.

Liite 1: Valvontavälitaulukot A1-A6 (päivitetty 28.11.2024)

Liitetaulukko A1. Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Merlot-palotarkastus-luokka	12 kk	24kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk
Keskussairaalat, muut sairaalat	A100	5					
Terveyskeskusten vuodeosastot	A105	7					
Terveystenhuollon erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä)	A110	4	1	0	10	2	
Vanhainkodit, kehitysvammaisten hoitolaitokset	A115	93 ^{1,4)}	1	1			
Palvelutalot sprinklattu sprinklaamaton	A120						
			23				
Tuettu asuminen ja muut vastaavat poistumisturvallisuusselvityskohteet, senioritalot	A125	56	14 ⁶⁾				
Lasten- ja nuorisokodit, koulukodit, vankilat,	A130	14	19	1			
Ympäri vuorokautiset päiväkodit	A130	7					
Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikeyritykset	A135	9	54				
Vuokrattavat lomamökit ja -osakkeet	A140		2	4	²⁾ 17	4	
Leirintäalueet		⁵⁾ 3	6		³⁾ 2	1	
Asuntolat, muut asuntolarakennukset	A145	3	11		1		

1) Valvontaväli on tiheämpi, mikäli kohteessa ei ole automaattista sammutuslaitteistoa

2) Kohteet, joissa on yritystoimintaa esimerkiksi välitysfirmit

3) Partiolaiskämpät ja vastaavat

4) Turvallisuusselvityksen ollessa kesken/taso puutteellinen, on valvontaväli tiheämpi

5) Asuntovaunalueet

6) Senioritalot, joissa on paloilmoin tai sprinklerlaitteisto, mutta ei palveluntuottajaa tai vakituista henkilökuntaa

Liitetaulukko A2. Opetusrakennusten ja päiväkotien palotarkastuksien periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Merlot-palotarkastus-luokka	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk
Päiväkoti	A200						
alle 25 paikkaa					3	17	
25-100 paikkaa				59			
yli 100 paikkaa		1	48				
Yleissivistävät oppilaitokset	A205	2	95 ¹⁾				
Keskiasteen oppilaitokset	A210	1	15				
Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset	A215	1	20			1	
Muut opetusrakennukset mm. kansanopistot yms.	A220			1	7		

1) Turvallisuusviestintäkäynti tehdään perusopetuksen oppilaitoksissa turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti.

Huom! Ympäri vuorokautiset päiväkodit taulukossa A1.

Liitetaulukko A3. Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Merlot-palotarkastus-luokka	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk
Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset ⁶⁾ alle 400 m ² 400-2 499 m ² 2 500- 9 999 m ² 10 000 m ² tai enemmän ⁷⁾	A300						
		2	1	3	2	15	
		1	6	19	46	16	
		1	13	17	14	2	
		13	3				
Anniskeluravintolat alle 500 asiakaspaikkaa yli 500 asiakaspaikkaa	A305						
			12	1			
Ruokaravintolat ¹⁾	A310	1		3		22	
Teatteri- ja konserttirakennukset: alle 300 paikkaa	A315		5	1			
Teatteri- ja konserttirakennukset: yli 300 paikkaa		2					
Kirjastot Museot Näyttelyhallit	A320			1	1	1	
		8 ⁴⁾		1		4	
		1	1	1			
Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset	A325	1	3	4	19 ²⁾		
Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerho-rakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset	A330	3	5		9	71	
Lentoterminaalit ja maanalaiset liikenneasemat	A335						
Muut liikenteen rakennukset ³⁾		1	4 ⁵⁾	6 ⁸⁾		24 ³⁾	

Liitetaulukko A4. Teollisuus- ja varastorakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Merlot-palotarkastus-luokka	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk
Energiantuotannon rakennukset alle 1 000 m ² 1 000 m ² tai enemmän ⁽²⁾	A400						
			2	2	1	1	
		4	1				
Infrastruktuurin kannalta merkittävät ⁽¹⁾	A405	14	3	¹⁾ 10		1	
Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset ⁽²⁾ alle 1000 m ² 1000-4 999 m ² yli 5 000 m ²	A410						
		8	7	3	23	10	
		11	40	10	8		
		33	9	1			
Teollisuus- ja pienteollisuustalot ^(3) 4) alle 1 000 m ² 1 000 m ² tai enemmän	A415						
		4	7		80	12	
		8	44	8	10	1	
Varastorakennukset ⁽³⁾ alle 1 000 m ² 1 000-9 999 m ² 10 000 m ² tai enemmän	A420						
			2	1	20	4	
		3	30	6	6	1	
		4	3				

- 1) Vesihuollon rakennukset (vesitornit, vedenottamot ja puhdistamot, jäteveden käsittelylaitokset), puhelinoperaattoreiden keskuskeskukset (Telia, Elisa, DNA).
- 2) Erilliset hake-, turve- tai pellettilämpölaitokset lähtökohtaisesti 24kk valvontavälillä koosta riippumatta. Yhtä rakennusta palveleva lämpölaitos tarkastetaan rakennuksen valvontavälin mukaisesti.
- 3) Autokorjaamot luokitellaan Teollisuus- ja pienteollisuustaloihin. Palovaarallisuusluokka on otettava huomioon valvontavälin määrittämisessä.
- 4) Halliosake -kohteet luokitellaan Teollisuus- ja pienteollisuustaloihin.

Liitetaulukko A5. Maatalousrakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Merlot-palotar-kastus-luokka	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk
Suuret maatalouskohteet	A500	1	2	1			
Keskisuuret maatalouskohteet	A505			10			
Erilliset viljankuivaamorakennukset Pienet maatalouskohteet Muut maataloustuotantorakennukset ¹⁾	A510			1	2	122	

1) Muiden maataloustuotantorakennusten (rakennusluokitus 892, 893, 899) valvontaväli määritellään tapauskohtaisesti.

Alarajat	Suuret maatalouskoh-teet	Keskisuuret maata-louskohteet	Pienet maatalouskohteet
Lypsylehmät	75	30	10
Lihanauta	200	80	20
Täysikasvuinen emakko	250	60	15
Lihasika	1000	210	50
Munituskana	30 000	2700	700
Broileri	40 000	10 000	2500
Siitosnaarasminkki tai -hilleri	2000	250	125
Siitosnaaraskettu tai -supi	600	50	25
Muut siitosnaaraseläimet	800	50	25
Kalankasvatuslaitos	2000 kg kuivarehu 20 ha luonnonravintolam-mikko tai ryhmä	2000 kg kuivarehu 20 ha luonnonravintolam-mikko tai ryhmä	1000 kg kuivarehu 10 ha luonnonravintolammikko tai ryhmä
Hevonen tai poni	-	60	10
Uuhi tai vuohi	-	160	40

Liitetaulukko A6. Muiden rakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Merlot-palotarkastus-luokka	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk
Toimistot ja työpaikkatilat	A600	5	5	5	1	48	
Palo- ja pelastustoimen rakennukset	A605					6	
Rakennus ei kuulu mihinkään muuhun ryhmään, mutta on kytketty hätäkeskukseen	A610			10		6	
Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat	A615						
Polttoaineen jakeluasemat (benssiini, diesel, kaasu)		1		46			
Muut räjähdysvaaralliset tilat ³⁾			1	2			
Seveso-kohteet ja muut vastaavat	A620						
Turvallisuusselvityslaitos		6					
Toimintaperiaateasiakirjalaitos		4	1				
Lupalaitos		2	2				
Ilmoituslaitos ⁴⁾		1		2			
Satamien vaarallisten aineiden kentät		1					
Turvetuotantoalueet	A625		1				
Kulttuurihistoriallinen rakennus ¹⁾	A630	2	7	1			
Muut rakennukset ja kohteet ²⁾	A635	5	5	1		6	
9-15krs (E1 mukaan), 24-38m (848/2017 mukaan) korkeat rakennukset ja sivukäytävällä varustetut asuinrakennukset			4		6		
Yli 16krs (E1 mukaan) ja yli 38m (848/2017 mukaan) korkeat rakennukset			2	13			

1) Kulttuurihistoriallisesti tärkeiden kohteiden määrittelyssä hyödynnetään Museoviraston vuonna 2012 laatimaa Haag-listaa valtakunnallisesti tärkeistä kohteista. Tapauskohtainen harkinta. 2) Esim. kaivokset, maanalainen rakentaminen. Tapauskohtainen harkinta. 3) Esim. Aseliikkeit ja räjähdesarastot

4) Jos kemikaalien määrä ei ole kohteen toiminnan kannalta merkittävä (esim. vähittäiskaupan yhteydessä oleva nestekaasun säilytyskaappi), määräytyy valvontaväli rakennuksen valvontavälin mukaisesti.

LIITE 2: Turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen resursointi

Toiminta- ympäristö	Pääkohderyhmät	Päätavoitteet tapahtumissa		Ensisijaiset keinot ja toteutus	Resurssit	Mittarit/seuranta
		Sisältö	Suunni- teltu-määrä			
Asuminen	Seniorit	Osallistuja tiedostaa arjen riskejä ja pyrkii vähentämään niitä oikeilla toimintatavoilla. Osallistuja tietää perusasiat hätätilanteessa toimimisesta, toimintakyky huomioiden.	20	Turvallisuusluento/-keskustelu, selko-/yksinkertaisen suomen kielen käyttäminen, mahdolliset harjoitukset (alkusammutus, poistuminen)	turvallisuus- kouluttajat	PRONTO-tietojärjestelmään kirjataan pidetyt koulutustilaisuudet. Tilaisuuksien toteumaa seurataan kuukausittain. Toteumista kootaan oma osio osa- ja vuosiraportteihin. Toteumia verrataan asetettuihin tavoitteisiin.
	Erityisryhmät		20		turvallisuus- kouluttajat	
	Em. kanssa työskentelevät, erit. kotihoidon henkilöstö	Työntekijä osaa tunnistaa paloturvallisuusriskejä ja osaa tarvittaessa ennaltaehkäistä ja vähentää niitä asiakaskäynneillä. Hän tiedostaa ilmoitusvelvollisuuden pelastusviranomaiselle palovaarallisista asunnoista (PEL 379/2011 42§). Työntekijä tietää perusasiat tulipalossa toimimisesta.	10	HIKLU-yhteistyössä tehty koulutuskonsepti, luento + alkusammutuskoulutus	turvallisuus- kouluttajat	
	Suuri yleisö, yleisötapahtumat (kaupunkipäivät, päiväkotipäivät, kampanjat)	Arjen turvallisuus. Osallistujille välitetään tietoja yleisimmistä riskeistä kotiympäristössä.	10	Tapahtumassa viestitään lyhyt tarkoin valittu kausikohtainen turvallisuusviesti suurelle yleisömäärälle.	PATU, sopimuspalokunnat ja yhteistyöviranomaiset tapahtumakohtaisesti.	
Työ	Sosiaali- ja terveystoimen kohteissa työskentelevät (ympäri vuorokautinen hoiva)	Työntekijä tunnistaa työpaikan paloturvallisuusriskejä, osaa ennaltaehkäistä ja vähentää niitä. Hän tietää perusasioita palo- ja poistumisturvallisuudesta sekä em. asioiden erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollossa.	60	Luento + alkusammutus, turvallisuus- kävelyt/-harjoitukset	turvallisuus- kouluttajat	
	Lasten ja nuorten parissa toimivat aikuiset	Työntekijä tunnistaa työpaikan paloturvallisuusriskejä, osaa ennaltaehkäistä ja vähentää niitä. Hän tietää perusasioita palo- ja poistumisturvallisuudesta sekä em. asioiden erityispiirteet päiväkodissa/oppilaitoksessa/lapsi -tai nuorisotyössä.	60	Alkusammutuskoulutus (teoria) Yleinen paloturvallisuuskoulutus Poistumisturvallisuuskoulutus Alkusammutuskoulutus (käytäntö)	turvallisuus- kouluttajat	

Toimintaym- päristö	Pääkohderyhmät	Päätavoitteet turvallisuuskasvatuksessa		Ensisijaiset keinot ja toteutus	Resurssit	Mittarit/seuranta
		Sisältö	Suunniteltu- määrä			
		Pelastuslaitoksen toteuttamalla turvallisuus- kasvatuksella pyritään eskarien, neljäsluok- kalaisten ja kahdeksaluokkalaisten sekä toi- sen asteen opiskelijoiden turvallisuustieto- jen, -taitojen ja -asenteiden kehittämiseen. Lisäksi kehitetään opetushenkilökunnan val- miuksia ehkäistä ennalta onnettomuuksia ja toimia onnettomuustilanteessa.		Luento-osuudet voidaan toteuttaa lä- hikoulutuksen lisäksi myös etäkoulu- tuksena.	Palvelutuo- tanto	PRONTO-tietojärjestel- mään kirjataan sään- nöllisesti pidetyt koulu- tustilaisuudet. Tilaisuuksien toteumaa seurataan kuukausit- tain. Toteumista kootaan oma osio osa- ja vuosiraportteihin. Toteumia verrataan asetettuihin tavoitteisiin.
Varhaiskas- vatus ja opiskelu	esikouluikäiset	Ensisijaiseste PR-tapahtuma, jossa lapsi saa tietoa palovaroitimesta ja tulipalossa toimi- misesta ikätaso huomioiden. Kerrotaan ”pa- lomies tutuksi”, jota ei tarvitse pelätä ja hä- tänumeroon soittaminen.	270	Päiväkotivierailut, turvallisuustuokiot	työvuorot ja turvallisuus- kouluttajat	
	4.-luokkalaiset	Oppilas tunnistaa kodin ja arjen turvallisuus- teen liittyvien asioita sekä oppii perusasioita poistumisturvallisuudesta ja tulipalossa toi- mimisesta.	(Kysynnän mukaan)	Kouluvierailut, turvallisuusoppitunnit	turvallisuus- kouluttajat	
	8.-luokkalaiset	Nuori/nuori aikuinen tunnistaa paloturvalli- suusriskejä, tietää perusasioita turvallisesta poistumisesta, tulipalossa toimimisesta sekä onnettomuuspaikalla toimimisesta.	40	Turvallisuusoppitunnit + Nouhätä!- kampanjaan liittyvä kilpailuosion to- teutus HIKLU- yhteistyössä	turvallisuus- kouluttajat	
	toinen aste		10 (Kysynnän mukaan)	turvallisuusoppitunnit, ammattialaesittelyt, lukion turva- kurssi.	turvallisuus- kouluttajat	
Tapahtumia yhteensä			500		LUP	
Sopimuksen mukaisesti vuosittain vähintään neljä turvallisuusviestintätapahtu- maa.			160		sopimuspalo- kunnat	

LIITE 3: Palotarkastusten maksullisuus

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston 10.12.2024 päättämät maksut tulevat voimaan 1.1.2025 ja ovat voimassa vuonna 2025.

Palotarkastuksen maksuista vastaa rakennuksen omistaja tai omistajan ja haltijan keskinäisen sopimuksen (esimerkiksi vuokrasopimus) mukaan haltija. Toimintaa rakennuksessa tai muussa valvottavassa kohteessa voi kuitenkin harjoittaa rakennuksen omistajan ja haltijan ohella myös muu oikeushenkilö, toiminnanharjoittaja. Viimeksi mainitussa tilanteessa pelastuslaitos kohdistaa valvonnan toiminnanharjoittajaan ja perii tältä palotarkastuksesta aiheutuvan maksun. Tunnistetietona käytetään yhteisön tai yksityisen yrityksen osalta Y-tunnusta ja yksityishenkilön osalta sosiaaliturvatunnusta.

Maksut löytyvät pelastuslaitoksen verkkosivuilta osoitteesta:

<https://pelastustoimi.fi/lansi-uusimaa/palvelut/palveluhinnasto>.